

Herman Heimer

Kerstboek

HET LICHT SCHIJNT OVERAL

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Hollander

KERSTBOEK

Het licht schijnt overal

Met bijdragen van
Toos Blom, D. A. Cramer-Schaap, Yge Foppema,
J. Goedhart, Maja van Heemstra, G. J. Jansma-Van Schouwenburg,
Greet Konings, Mien Labberton, Marijke van Raephorst,
C. Wilkeshuis en Ton Zonneveld

Illustraties van Norman Perryman
Omslag van C. Hollander

UITGEVERIJ PLOEGSMA - AMSTERDAM-C.

MCMLX

INHOUD

	blz.
Het ezeltje	C. Wilkeshuis 3
De Braziliaan	Marijke van Raephorst 7
De kleine zingende engel	Greet Konings 14
De stal van Meerheuvel	Yge Foppema 18
Post voor Sankt Aegydt	D. A. Cramer-Schaap 22
Kerstfeest van Keesje	J. Goedhart 26
Liefde maakt sterk	Mien Labberton 30
De kerstkaart	Maja van Heemtra 34
Een ongewone kerstviering	Toos Blom 37
Kerstspel	G. Jansma-Van Schouwenburg 43
Zelf aan het werk	Mien Labberton en Ton Zonneveld . 48

Voor de tiende maal verschijnt ons Kerstboek nu al. De belangstelling ervoor groeit nog altijd ieder jaar; steeds meer kinderen rekenen er op, dat „Het Licht schijnt overal” het volgende jaar weer komt. Bijzonder aantrekkelijk zijn de prijsvragen in de rubriek „Zelf aan het werk”. Het laatste jaar bereikte het aantal inzendingen hiervoor het hoogtepunt; ook nu weer hopen we, dat iedereen het een mooi kerstboek zal vinden. Zoals altijd zijn er verhalen, bestemd voor gevarieerde leeftijd: van 6 tot 14 jaar. De rubriek „Zelf aan het werk” bevat ook nu weer een afdeling „knutselen”.

Het Ezeltje

C. WILKESHUIS

Kom Aska, we gaan op reis," zei Jozef de timmerman tegen zijn ezels, die in een kleine stal bij de woning stonden.

Het ezeltje draaide de kop naar zijn baas, keek hem verwijtend aan met zijn donkerbruine fluweelogen, en klepperde met zijn oren.

„Heb je geen zin?" vroeg Jozef. Want zo zijn ezels: als ze ergens een hekel aan hebben, beginnen ze met hun oren te kleppen.

Maar omdat Aska wel begreep, dat hij er toch niet onderuit kwam, riep hij maar „I-a...". Dat klonk net als „ja".

„Ik ben blij, dat je er zo over denkt," zei de timmerman tevreden, en hij bond Aska een netvormig kleedje over het voorhoofd. 't Was vooral bestemd om er de vliegen mee weg te jagen, maar het diende ook ter versiering en voor de vrolijkheid, want het was gevlochten uit rode, witte en gele draden, en er hing een franje aan van koperen belletjes, die muziek maakten als Aska liep.

Toen legde Jozef het dier een zadel van krakend leer op de rug en bond het met touwen onder de buik vast.

„'t Wordt een lange reis, Aska," praatte Jozef. „Helemaal van Nazareth naar Bethlehem, dat is niet naast de deur!"

Zo'n tocht lokte Aska allerminst aan, en hij klepperde nu niet alleen met zijn oren, maar begon ook met zijn staart te zwaaien.

„Ik kan er niets aan doen," troostte de timmerman zijn ezeltje. „De Keizer wil nu eenmaal al zijn onderdanen gaan tellen, en daarom moet ieder naar de plaats gaan, waar zijn vader, grootvader en verdere familie heeft gewoond. Tegen zulke grote heren begin je niet veel, - als die zich zoiets in 't hoofd gezet hebben, móét het gebeuren. Dus, Aska, we gaan naar Bethlehem, graag of niet. Je wilt toch zeker wel?

En omdat zijn baas zo vriendelijk tegen hem sprak, zei het ezeltje maar weer „I-a...!"

't Was druk op de weg, want in verband met de volkstelling waren er heel wat mensen op pad. Telkens moest Aska uitwijken voor andere ezels en karren, die hem tegenkwamen of voorbij wilden. En hij kon ook maar niet lopen, waar hij zelf wou, want Jozef, die het dier aan het bit voerde, leidde het voorzichtig langs de grote stenen en oneffenheden van de weg. Geen wonder, want op het zadel zat Maria, zijn vrouw. Die verwachtte heel binnenkort een kindje, en dan moet je oppassen voor schudden en schokken.

Trouwens, het ezeltje scheen dat zelf ook te begrijpen, want al gauw vermeed hij zorgvuldig de keien en de kuilen, en stapte geduldig achter zijn meester aan, terwijl de belletjes om zijn kop vrolijk rinkelden. Aska vond het prettig, dat Maria en Jozef hem om zijn voorzichtigheid prezen, en bovendien genoot hij van het fijne muziekje vlakbij zijn oren. En zo viel het reisje ook nog wel mee. Maar hij was toch blij, toen eindelijk Bethlehem in zicht kwam.

„We zijn er nu zo," zei Jozef.

„Je zult wel moe zijn, Aska," meende Maria, en ze streefde hem over zijn stugge haar.

En het ezeltje balkte „I-a... i-a..."

Maar in Bethlehem begonnen de moeilijkheden pas goed.

Er waren zoveel mensen uit andere streken naar dit dorp getrokken, dat het niet meeviel, een onderdak te krijgen. Toen Jozef bij de herberg „De Druiventros" informeerde, of er nog plaats was voor hun drieën, zei Nathan, de waard, dat zijn huis al tot de nok vol zat: er kon niemand meer bij.

Hij zelf en Sarah, zijn vrouw, sliepen al in de keuken.

Het gesprek duurde lang. Aska stond op zijn poten te trillen, want hij had het koud. Zouden ze de hele nacht buiten moeten blijven?

Gelukkig bemoeide Sarah zich met het geval. Dat ging toch niet aan, vond ze, dat een kindje buiten in de kou en de duisternis geboren zou worden. Ze wist iets beters: in de stal was nog net ruimte voor twee mensen en een ezel.

Een wieg had Sarah niet meer over. Alle wiegen waren in gebruik, want heel wat moeders waren met haar babies gekomen. Maar het kindje kon wel zolang in de voerbak van het vee op stro worden gelegd, als het kwam. Zo'n voerbak was eigenlijk net zo goed als een wieg.

En zo trokken Jozef en Maria dan in de stal.

En Aska werd achter het schot gezet naast Borra, een sterke, voorname os, die voor zijn baas Nathan de wagen trok en de ploeg door het land haalde, als er gezaaid moest worden.

De os keek de ezel minachtend aan: hij sperde zijn rose neusgaten wijd open en kneep zijn linkeroog halfdicht.

En Aska, die zich weinig op zijn gemak voelde naast zo'n deftig dier, legde de oren achter op de kop, keek een andere kant uit en begon uit verlegenheid aan een lange strohalm te peuzelen.

„Ik kan niet zeggen, dat jij bij een voorname familie in dienst bent,” zei de os, en hij keek, of hij zelf aan het hof van Koning Herodes thuishoorde.

Aska snoof onderdanig.

„U hebt gelijk,” zei hij tegen Borra.

„Trouwens, je zou je in een deftig gezelschap ook slecht thuisvoelen,” meende de os. „Je bent maar zo'n mager scharminkel, en vooral tegen die huid van jou heb ik bezwaren. Je hebt van dat nare, plukkerige haar. Als je begrijpt wat ik bedoel: net allemaal penseeltjes.”

„I-aa . . .” hinnikte Aska nederig en een beetje bedeesd.

„Ik ben blij, dat je dat zelf ook inziet,” zei de os. Hij ging breeduit in de stal liggen en knipperde telkens met één oog in de richting van Aska, die er zenuwachtig van werd.

Maar toen in die nacht het Kindje geboren werd, en de herders kwamen om het te aanbidden, werd de os toch wat vriendelijker. Hij was eigenlijk wel goedig van aard en hij vond het prettig, dat er ineens zo'n hulpeloos schepseltje in de stal was gekomen. Af en toe stak hij zijn brede kop boven de voederbak en gromde tevreden.

„'t Is wel een aardige afwisseling,” zei hij tegen Aska. „Hoewel, ik moet zeggen, dat bezoek van die herders staat mij maar matig aan. Herders zijn niet van die brave mensen, weet je, het is vaak ruw volk.”

„En ze knielden voor het Kindje neer,” protesteerde Aska.

„Nu ja,” gaf de os toe. „Maar het was evengoed een schamel stelletje in die gore schapevachten! En heb je wel gezien, wat een groezelige gezichten en handen ze hadden, en hoe ze in de baard zaten? Boeh . . . 't is mijn smaak niet!”

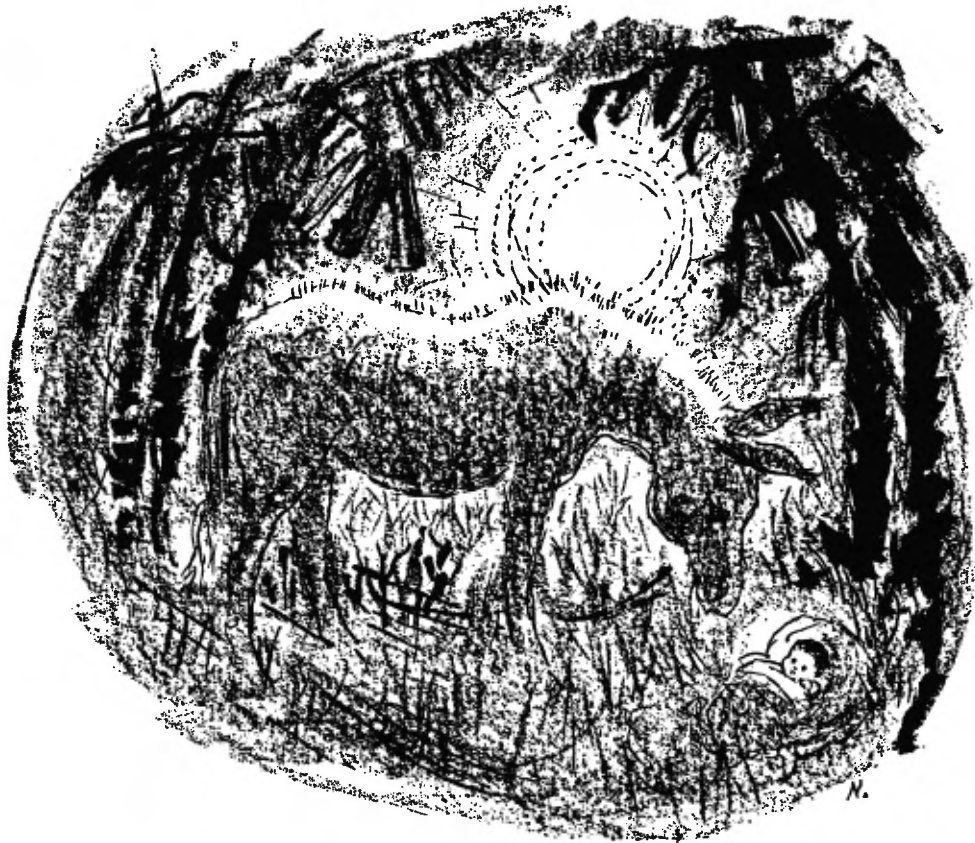
Maar zowel Borra als Aska hadden evenveel belangstelling voor het kleine jongetje in de kribbe, en ja, soms vlijden de dieren bij het kijken onwillekeurig hun koppen tegen elkaar.

Als de os dat merkte, gromde hij bestraffend tegen het ezeltje: „Je denkt er toch zeker wel aan, dat ik een os ben?”

En dan zei Aska: „Neem me niet kwalijk,” en hij trok haastig zijn kop terug.

Maar toen de drie Wijzen uit het oosten met hun gevolg kwamen, toen wist de os echt niet meer, wat hij eraan had. Opeens was het een hele drukte in de stal: kamelen, paarden, drie mannen in de prachtigste kleren, en geschenken, die zó schitterden, dat de dieren hun ogen bijna moesten dichtknijpen voor de glans . . .

„Ik begin nu wel wat anders over je te denken,” zei Borra tegen het ezeltje. „Als ik me niet vergis, sta je in dienst van hoogst voorname lieden!” Hij boog zijn kop wat naar omlaag en keek door zijn

stugge wimpers haast eerbiedig en een beetje jaloers naar zijn gast. „Maar als ik jou was, zou ik toch geen genoeg nemen met zó'n uiterlijk! Je zou bijvoorbeeld een nieuw vliegennetje kunnen eisen, of een strikje om je staart, of gouden haar . . .”

Aska had helemaal geen zin in een nieuw vliegennetje, want dat zat in het begin nooit zo lekker. En een strikje om de staart leek hem maar lastig. En gouden haar . . .? Dat kón toch niet!

„Nou ja, ik bedoel natuurlijk geen écht gouden haar,” zei de os een beetje dromerig. „Een beetje goudachtig, dat zou al aardig staan. Je zou het misschien vanzelf krijgen, als je maar altijd vers hooi at en op schoon stro sloop. Je hebt van dat grauwe haar, doordat je altijd van die grauwe distels eet, denk ik. Zo'n kleur slaat naarbuiten! Maar van goudachtig eten en een goudachtige ligplaats zou je ook goudachtig haar kunnen krijgen . . . Ik zou er beslist op aandringen, als ik jou was.”

Aska voelde er wel iets voor.

„En als je het níet krijgt, wel, dan loop je gewoon weg, en zoekt een andere baas,” zei Borra.

„I-aa . . . i-aa . . .” antwoordde Aska instemmend.

Het ezeltje had nauwelijks een paar dagen bij de os in de stal gestaan, of daar verscheen op een goeie morgen Jozef met het oude vliegennetje en het zware zadel.

„We moeten hier vandaan, en vlug ook,” zei hij zenuwachtig „Koning Herodes is bang, dat ons zoontje Jezus later Koning zal worden en zijn plaats zal innemen. Herodes is een hardvochtig man, en wie weet, welke ongelukken ons boven 't hoofd hangen! Hoe eerder we uit Bethleem weggaan, hoe beter! Ik heb er vannacht al van gedroomd, en ik houd met dromen altijd terdege rekening.”

De os had werkelijk medelijden met Aska.

„Wat een slavenleven heb je toch,” zei hij, en hij schudde bedenkelijk zijn kop. „Nauwelijks ben

je hier een beetje gewend, of je moet alweer weg! En ik kan je nu al voorspellen, wat je in 't vervolg te eten zult krijgen: distels! Je huid zal er vast niet mooier van worden! Maar onthoud wat ik je gezegd heb: als ze je niets beters aanbieden, loop dan weg!"

Jozef had het ezeltje al opgeladen.

„Je moet maar rekenen, Aska, dat we een lange reis voor de boeg hebben,” zei hij. „Helemaal naar Egypte!”

„Dat is ook niet om de hoek,” gromde de os. „Egypte! Asjeblijft. Allemaal zand en stenen, en natuurlijk . . . distels!”

Jozef wilde Aska nu uit de stal naar buiten leiden, maar de ezel zette zijn vier poten schrap. Borra keek goedkeurend toe.

„Kom Aska,” zei Jozef verwonderd. „Je zou toch niet willen, dat de kleine Jezus in Bethlehem iets

overkwam?”

Het ezeltje keek nu naar Maria, die in de deuropening stond. Ze hield het Kindje, in een doek gewikkeld, op haar arm.

„Je laat ons toch niet in de steek, Aska?” vroeg ze vriendelijk. „Je wilt ons toch wel helpen?”

Aska voelde zijn koppigheid wegsmelten. „I-aa . . .!” antwoordde hij.

Toen wapperde hij met zijn lange oren naar de os bij wijze van afscheidsgroet. Borra bewoog zijn rose neusgaten op en neer en trok bedenkelijke rimpels in zijn kop.

„Je valt me tegen,” bromde hij. „Maar enfin, goeie reis dan, en denk nog eens aan de raad, die ik je gegeven heb!”

Even later was Aska al op weg naar Egypte.

Hij moest stevig doorlopen, want Jozef had haast!

Onderweg dacht Aska telkens aan het goudachtig haar, waarover de os gesproken had. Hij zou dan een veel mooiere ezel worden dan alle andere ezels, ja, ook de overige dieren zouden met eerbied naar hem opzien. Nu, dat gouden haar kreeg hij vast, want hij droeg nu immers een jonge koning op zijn rug, en een koning zou stellig niet tevreden zijn met zo'n grauwe, onaanzienlijk rijdier. Daarom was Aska er ook van overtuigd, dat hij wel gauw heerlijk hooi te

eten zou krijgen, en op schoon stro zou mogen slapen. Misschien straks in Egypte wel!

Maar er kwam niets van al dat moois. Ja, het tegendeel scheen het geval te zijn! In Egypte was het precies zoals de os had voorspeld: zand en stenen, en distels om te eten, en dus: een grauwe huid! En door de langdurige en snelle dagmarsen werd de arme ezel er nog mager bij!

„Je hebt er ook niet veel aan, als je zo'n koning dient,” peinsde hij. „Ik draag hen nu wel op mijn rug, maar ik word er zelf geen haar beter van.”

Op het einde van een middag werd de tocht onderbroken: de familie wilde de nacht doorbrengen in een palmbosje. „Ik geloof, dat ik er nu maar eens vandoor ga,” besloot Aska. „Ik heb nog niets anders te eten gehad dan distels en een paar dadels. Dat is geen kost voor ezels! De dadelpitten zijn me nog veel te hard ook, en als je niet oppast, schieten ze je in je verkeerde keelgat. En mijn huid is nóg verformfaaider en grauwer dan ooit!”

Jozef had zijn rijdier niet vastgebonden, en weglopen was dus heel gemakkelijk. Aska keek de omtrek eens rond om te bepalen, in welke richting hij zou ontsnappen.

„Aska is onrustig,” zei Jozef tegen Maria.

„Geloof maar niet, dat hij ons in de steek laat,” antwoordde Maria.

Het ezeltje keek bij deze woorden naar de drie mensen, bij wie het hoorde: de man, de vrouw, en het Kind.

„Ik blijf toch maar,” dacht hij, „want ik houd van ze. En ik dien op mijn manier de jonge koning, want ik red hem uit gevaar.”

„Ik dien . . .” telkens kwamen die woorden hem voor de geest, en dan zette hij zijn oren blij over-eind en balkte „I-aa . . . i-aa . . . i-aa . . . !” En hoe vaker hij dit deed, hoe gelukkiger hij zich voelde. Vooruit, dan maar mager tot op de botten, en grauw als een regenwolk, en moe, moe, moe, dat hij bijna geen poot meer kon verzetten; en dan maar géén vers hooi en géén gouden haar, waarover de os had gesproken. Hij had het er bést voor over!

Hij liep naar de kleine koning, die onder een dadelpalm sliep, en boog eerbiedig de kop.

„Wat heeft Aska toch?” vroeg Jozef aan Maria.

„Ik geloof, dat hij ons wil laten zien, hoe dol hij op ons jongetje is,” meende Maria.

Juist ging de zon onder aan de rand van de woestijn.

Haar rode stralen streken liefkozend over het grauwe vel van de ezel, en bleven er even in hangen.

„'t Lijkt net, of hij gouden haar heeft,” zei Maria verbaasd.

„Ja, het is heel bijzonder,” antwoordde Jozef. „Ik geloof, dat je zoiets wel vaker hebt in de woestijn.”

Het waren niet het schone stro en het verse hooi, die Aska zo mooi hadden gemaakt, maar het was het licht van de hemel.

En Aska hief trillend van geluk zijn kop op naar de zon, opende zijn bek met de gele tanden en balkte driemaal luid en verheugd: „I-a . . . i-a . . . i-a . . . !”

De Braziliaan

MARIJKE VAN RAEPHORST

Als ik jou was zou ik het die jongen maar alleen laten doen,” zei de bovenmeester met barse stem. „Het geeft maar narigheid. Straks zit jij met een slecht rapport!” Bartje Beekhuis schoot verschrikt overeind. „Meent U dat?”

„Wis en waarachtig.”

„En hij dan?” Bartje kòn die vraag niet binnenhouden.

„Wie? Reinier?” De bovenmeester verbeet een glimlach. „Die is veel te pienter om het zover te laten komen. Let maar's op, hij haalt het altijd.”

Bartje knikte, gerustgesteld. Er was geen zweem van afgunst op zijn gezicht. Reinier de Grootte was zijn vriend. Als het nodig was hem voor te zeggen, had hij er desnoods een slecht rapport voor over.

Maar hij kon het verder wel laten. De meester had gelijk, de Braziliaan speelde er altijd net tussen-uit. Hij was nu eenmaal de belangrijkste van de klas. De grootste, de sterkste, hij had bijna alles van de wereld gezien, was in Brazilië geboren, had in New-York gewoond, in een straalvliegtuig de reis naar Holland gemaakt, en was op een ochtend ineens in de klas verschenen . . .

„Nou, schiet maar op,” zei de bovenmeester en keek naar het smalle bleke Bartje dat hem blijkbaar helemaal vergeten was. „En voortaan bemoei je je niet meer met de beurten van je vriend, verstaan? Die is zelf mans genoeg.”

„Maar vandaag nièt,” hield Bartje vol.

De meester stond een thema voor de volgende ochtend op het bord te schrijven en keerde zich niet meer om. „Trek de buitendeur goed achter je dicht!” zei hij alleen.

De weg langs het Kanaal lag verlaten in de winterzon. Een half uur schoolblijven is lang, peinsde Bartje. En alleen voor 't voorzeggen. En de Braziliaan kwam er tòch, zei de meester. Maar hij had hem zo vragend aangekeken en als je dan alle antwoorden weet . . .

„Hé daar!” Met een geweldige sprong over het schoolmuurtje plofte de Braziliaan vlak voor zijn voeten. „Ben je daar eindelijk? De meester heeft mijn maag moeten horen, zo ging die tekeer van de honger.”

Bartje sjarde zijn zware tas wat hoger en keek, terwijl hij de lange passen trachtte bij te houden, verheugd op naar zijn vriend. Deze praatte aan één stuk door en zijn lach schalde hard over het Kanaal. „k Heb gewichten, zeg, twee van 20 kilo! Moet je's lichten . . . ik doe het met één arm, gaat m'n biceps zó!” Hij spande zijn arm en wees geestdriftig wel tien centimeter boven de hardblauwe joppermouw.

Bartje grinnikte.

„We zijn gisteren naar een film geweest - daarom kende ik die aardrijkskunde niet” - vertelde Reinier verder. „Boven de veertien, jòh, maar ik mee, speelde in Algiers, m'n moeder en ik gaan in de Kerstvacantie misschien naar Algiers, naar Vader! Dan nemen we wéér een straalvliegtuig. Algiers is hardstikke heet, zegt m'n vader, maar een machtige plaats.”

„Dat geloof ik,” zei Bartje nadenkend. Hij was dol op aardrijkskunde. In zijn kamertje waren de muren behangen met kaarten. Naast zijn bed stond een lange stok, zodat hij 's ochtends fijn kon repeteren, vooral op de grote blinde kaart die hij zelf gemaakt had. Van sommige had hij zo zijn eigen voorstelling. En Algiers was veelbelovend genoeg.

Toen drong ineens tot hem door dat het over de Kerstvacantie ging. Waar vierde Reinier dan Kerstmis?

Op deze vraag gooide de Braziliaan zijn hoofd met het zwarte kroeshaar naar achteren en lachte voluit.

„Ik vier de vakantie en dat doe ik in Algiers!” antwoordde hij toen resoluut.

„Maar Kerstmis dan?” drong Bartje.

„Daar doèn wij niet aan.” Reinier gaf z'n vriendje een klap op de schouder en verdween in een zijstraat. „Vanavond om zeven uur, voor de gewichten.” riep hij nog. „En dan gaan we ook nog blazen!”

„Oké,” riep Bartje, maar het klonk niet zo enthousiast als anders. En toch vond hij het wel fijn om een nummertje samen met Rein te blazen op de trompetten die Reinier in zijn eigen kast mocht bewaren zolang zijn vader in het buitenland bleef. Maar aan Kerstmis deden ze daar niet. - Hij ging onwillekeurig langzamer lopen. Hoe zou dat zijn als je alleen vakantie zou krijgen - en dan naar een film en 's naar de stad, spelletjes en wat schoolwerk. En dan géén boom en geen Kerstavond . . . „Zeg, loop 's door, we moeten zo eten!” Marijn fietste rakelings langs hem en gaf plagend een duw

tegen zijn boekentas. Bartje stak zijn tong uit en glipte vlug voor zijn zus heen naar binnen.

Tien voor zeven al klonk Reiniers zware stem door het voortuintje.

„Daar is die zwartkop weer,” kondigde mijnheer Beekhuis aan. In het langslopen streek hij zijn blonde jongste zoon over het hoofd.

„Ik ga gewichttillen bij Reinier!”

Het klonk zo trots dat ze allemaal in de lach schoten. „Tjé,” zei Moeder verbaasd, „nu heb ik zeven kinderen grootgebracht en jij bent de eerste die aan gewichttillen doet.”

„Hij kan het met één arm - twintig kilo!” vertelde Bartje bedeesd.

„En hij blaast op twee trompetten!” joelde Marijn.

„En hij heeft onder de Arc de Triomphe doorgelopen en op de Rocky-Mountains gekampeerd en op een wolkenkrabber gezeten en in een palmboom gehangen.”

„Nièt zo flauw!” kwam Vader tussenbeide. „Als die jongen . . .” Maar Bartje had de kamerdeur al hard achter zich dichtgesmeten.

Reinier de Groote woonde, samen met zijn moeder, in een kleine moderne flat op de vijfde etage. Het was voor Bartje altijd een belevenis met de lift naar boven te zoeven en dan even de buitengalerij van de hoogste etage op te lopen. Schuin beneden stond het huisje met de bruine luiken waarin hij zelf woonde. De flat keek neer op de hele omgeving als de Braziliaan op de andere zesdeklassers, dacht Bartje weleens.

Hij liep nu vlug de twee trappen af naar flat vijf, waar Reiniers moeder hen al hoorde aankomen. Zij was mager en net zo lang als haar zoon, had donker glad haar en grote gouden ringen in haar oren.

„Daar hebben we vriend Bart!” Zij liep gelijk de huiskamer in om de as van haar sigaret te tikken. Naast de lange stoel stond een stapeltje bibliotheekboeken en tijdschriften. „k Heb voor jou weer een paar postzegels.” Ze wenkte Bartje naar binnen en strekte haar benen in de smalle zwarte broek op de stoel.

Bartje voelde zich altijd verlegen als zij ineens het woord tot hem richtte. Vooral als ze iets in het Engels zei. Wanneer Reinier erbij was gaf dat niet. Die vertaalde het ineens of zei: Mammy spreekt zeven talen, maar ze weet alles in het Hollands. Vraag maar gerust wat ze bedoelt!

Toch voelde Bartje zich pas gelukkig als hij in Reiniers eigen kamer was. Hoewel heel anders dan zijn eigen hokje op zolder, was het toch een fijne kamer. Eén hoek leek wel een museum, met allerlei prachtige dingen die zijn vader had meegebracht. Reinier deed soms heel onverschillig als Bartje bewonderend het een na het ander in zijn handen nam. Maar Bartje wist zeker dat hij dat museum voor geen goud zou willen missen.

„Waar blijf je nou met je gewichten?”

Uit een grote zwarte doos rolde de Braziliaan ze tot voor Bartjes voeten. „Zwáár jòh!” Hij strekte zijn armen en hief toen met een soepele zwaai het gewicht tot boven zijn schouder. Zijn donkere ogen keken triomfantelijk in die van Bartje. „Nu jij.” Bartje probeerde het gewicht te heffen maar kwam niet verder dan tot zijn heup. Zijn tanden klemden in zijn onderlip.

„Laat maar,” zei de Braziliaan goedaardig en schoof alles weer in de zwarte doos. „Het kàn gevaarlijk zijn als je nog maar twaalf bent, zegt m'n vader.”

Toen ze een beetje vals allerlei wijsjes door de trompetten geblazen hadden en Bartje een paar sommen, die Reinier niet begreep, had uitgelegd, kwam ineens de vraag die hem de hele avond al bezighield: „Heb jullie heùs nooit Kerstmis gevierd?”

„Nee, hoezo?”

„Ben je dan nooit jaloers geweest, op al die anderen, die wel een boom hadden?”

„Mammy en ik vinden het zonder boom ook wel best.”

„En de kerstliedjes?”

„Wij zingen van alles!”

Bartje vroeg niet verder. Hij zweeg ook maar over wat zij thuis ieder jaar in de dagen voor Kerstmis deden. Het leek tegenover de Braziliaan zo kinderachtig, zelfs een beetje gek - dat hij het fijn vond de dozen van de zolder te halen, met alle kerstspullen erin. En dan stuurde Moeder hem, als jongste, altijd naar de winkel voor de aanvulling. Zóveel kaarsjes - zóveel dikke rode kaarsen voor de kandelaar met de zeven armen. En de stukjes voor de boom mocht hij zelf kiezen. Hij had vorig jaar een winkeltje ontdekt waar ze machtige dingen verkochten.

Reinier zette een plaatje op de pick-up, zijn laatste aanwinst. Hij trommelde met zijn vingers de melodie op de vensterbank, terwijl hij zwijgend naar buiten staarde. Reinier leek soms net een groot mens, dacht Bartje, en toch was hij pas veertien. Als ze nièt naar Algiers gingen in de kerstvacantie, zou zijn moeder dan dit jaar nièt's Kerstmis vieren? Hij zag zijn eigen moeder, al een beetje grijs maar met een erg jong gezicht. De dag vóór Kerstmis bakte zij allerlei lekkers. Koekkransen en een tulband en kleine rode kruidbroodjes. En Vader scharrelde 's avonds wat tussen zijn boeken, want hij wilde ieder jaar een ander kerstverhaal vertellen, maar altijd een mooi! „Goed ding, hè?” constateerde Reinier waarderend en lichte voorzichtig de weergever van het plaatje. „Zuid-Amerikaans!”

„Er zijn er natuurlijk wel meer die het niet vieren,” vervolgde Bartje zijn gedachten nu hardop.

„In landen waar geen sparren groeien - of waar geen Christenen zijn.”

„O, je hoeft er helemaal geen Christen voor te zijn,” bracht Reinier hier tegenin. „De meester heeft er toch van verteld? Het is eigenlijk een heidens feest. De boom betekent het nieuwe leven en het licht van de kaarsvlammen . . . dat de duisternis overwint.” Hij rommelde wat tussen de gramfoonplaatjes.

„Maar het gaat toch over de geboorte van . . .”, begon Bartje.

„Kom mee, jòh!” Reinier vond dat Bartje wel een beetje zanikte over dat kerstgedoe. „We gaan kijken of Mammy nog wat in de stopfles heeft.” En hij dirigeerde zijn vriendje de kamer uit.

23 december begon de kerstvacantie. De Braziliaan nam met een verongelijkt gezicht zijn rapport in ontvangst.

„Kwaad?” vroeg de bovenmeester en hield het grijze boekje opzettelijk nog even vast. „Je vader kan tevreden zijn, alledrie de onvoldoenden opgehaald. Jij kunt alles, als je maar wilt.”

Er verscheen een glimlach op Reiniers gezicht. Hij strekte zijn brede schouders en keek een ogenblik de klas rond. Toen wendde hij zich ineens tot de meester. „Maar naar Algiers kan ik nièt, al wil ik nog zo graag.”

„Dat's jammer, jongen,” antwoordde de meester welgemeend.

„Mijn vader komt hièr.” Reinier nam het rapport aan en schoof weer in zijn bank. Bartje, schuin achter hem, zat te popelen.

„Is 't al zeker?” fluisterde hij hard.

Reinier knikte. Even later werd een papiertje in zijn hand gedrukt. Toen hij het onder de bank had opgevouwen, zag hij in Bartjes vierkante schrift:

„Maar je hebt je vader dan toch! Kom bij ons Kerstmis vieren - iedereen mag komen met Kerstmis - bij ons. - B.”

Reinier grabbelde gauw zijn ballpoint uit zijn etui en Bartje kreeg zijn tegenbericht:

„Vader ziet je aankomen, die heeft wel wat beters te doen!” - R.

Maar voordat Bartje nog iets te berde kon brengen, had de bovenmeester het sein tot vertrek gegeven. En even later stond hij, met Reinier, in de joelende troep voor school, waar men druk cijfers vergeleek en vacantieplannen maakte.

„Ga het nu vragen,” drong Marijn. Zij stond boven op een ladder om de laatste sparretakken te bevestigen. „Toe Bartje, als het echt je vriend is . . .”

Bartje keek haar weifelend aan, maar ditmaal was het geen plagerij.

„Hij is een vriend van me,” zei hij stug, „maar als je vader en moeder er nou geen zin in hebben. Ze moeten het toch voor hun plezier doen? Reinier zei „wat beters”, ze gaan zeker uit.”

„Ergens eten?” riep Marijn vanuit de hoogte.

„Weet ik het?” Bartje strooide nog wat sneeuwpoeder op de onderste takken van de kerstboom en ging toen zijn jopper aantrekken.

„Ajuus,” riep hij hard naar de keuken en verdween naar buiten. Er woei een koude wind, maar geen kans op sneeuw of vorst. Rotweer, mompelde Bartje kwaadaardig. Hij keek naar de verlichte ramen van de flat en telde gedachteloos de verdiepingen. Drie- vier- vijf . . . alles verlicht. Reiniers vader was vanochtend thuisgekomen, met de trein van Parijs. Wat zou hij meegebracht hebben en wat doen ze nou vanavond? Bartje bleef gespannen naar het lichte flatraam staren. Thuis was alles klaar voor de Kerstavond. Oma zou komen en „de juffrouw die nooit wat had”. Dat was een collega van Vader, die al dertig jaar schooljuffrouw was en altijd alleen gewoond had. Als thuis iets bijzonders gevierd werd, zei Moeder meestal: „Laat die juffrouw die nooit wat heeft maar meekomen.” Van Reinier en zijn ouders kon je moeilijk zeggen dat ze nooit wat hadden. Dáárom hoefde hij ze warempel niet te vragen. Maar als je nooit Kerstmis hebt gevierd - het leek hem bijna even erg.

Resoluut duwde hij de zware flatdeur open en stapte in de lift. Eerst even naar de zevende, uitwaaien en moed verzamelen. Die wildvreemde vader - wat zouden ze zeggen?

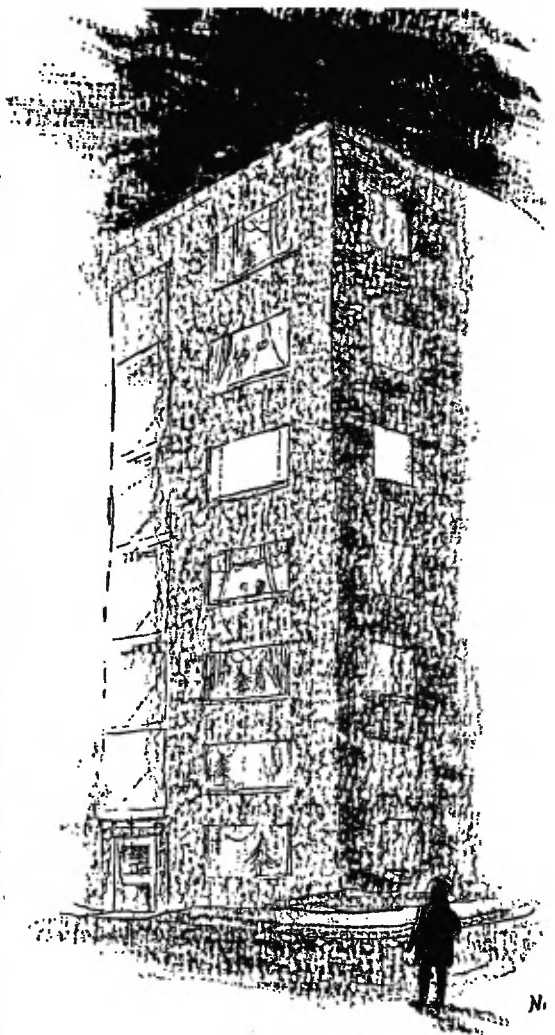
Bartje huiverde in zijn jopper, toen de wind om zijn oren blies. Tien voor zes wees zijn polshorloge, Gauw maar, om zes uur moesten ze eten.

Toen hij op de bel gedrukt had, luisterde hij gespannen wiè open zou komen doen. En zo rolde hij bijna naar binnen toen onverwacht de deur openging. Hij werd opgevangen door een lange donkere man, precies de Braziliaan in het oud. Maar Reinier stond achter hem en trok Bartje verheugd naar de kamer. „Vader, mijn vrindje, je wéét wel . . .” En zijn vader wist het blijkbaar, want hij schudde Bartjes beide handen en liep toen vlug naar de slaapkamer om even later met een lange gummi zaklantaren terug te komen.

„Hier,” zei hij, „Apie heeft er al een, deze is voor jou.” Reinier werd dus Apie genoemd - zijn vader had een vreemde tongval, maar hij verstond hem best. Wat verbijsterd bekeek hij de prachtige lantaren en ineens vond hij het niet moeilijk meer met zijn verzoek voor de dag te komen.

„Wat? Vanavond? Wij allemaal naar jou?” Nu keek Reiniers vader verbaasd.

„Wij hebben een grote boom,” verklaarde Bartje zenuwachtig, „en we zingen bij de piano en moeder heeft gebakken - m'n vader leest voor - hij . . .” Vlug slikte hij de laatste woorden in. Want als ze hoorden dat vóór het kerstverhaal altijd uit de bijbel werd gelezen over de kribbe in de stal, dan

begon Reinier misschien weer over dat heidense feest.

Mevrouw de Groote kwam de kamer binnen. Ze had een prachtige rode jurk aan met een blote rug en lange blinkende hangers in haar oren. Haar lippen hadden precies dezelfde kleur als de jurk, zag Bartje. En haar ene schoen wipte steeds aan en uit, die deed zeker pijn . . .

„Is er iets aan de hand?” vroeg ze, van de een naar de ander kijkend.

Reinier draaide rond in de onversierde flatkamer, die gewoon was, als altijd. Hij keek naar zijn vaders gezicht en zei toen „Uitnodiging!” Het zou reuze zijn, dacht hij ineens. Vader in het huis van zijn Hollandse vriendje, over wie hij zo dikwijls geschreven had. Vader bewaarde immers altijd de postzegels voor hem. Eten in een restaurant konden ze op de volgende dagen ook nog wel. Bartje keek zo opgetogen. Waarom zouden ze eigenlijk nièt naar die boom?

Zijn vader zag weifelend naar zijn vrouw. Ze had zich al zo mooi gemaakt. „Vindt jouw moeder dat allemaal goed?” vroeg hij aan Bartje en toen wisten de jongens dat het pleit gewonnen was. Reiniers moeder verdween met een zucht naar de slaapkamer. Toen haar man toch nog aarzelde, riep ze: „Jij bent maar kort thuis, we doen jouw zin in deze dagen!”

„Je hoort het!” glunderde Reinier. „Ik doe dat apejasje weer uit en even een trui aan. Moet ik jazzplaatjes meebrengen en is acht uur goed?”

„Laat maar, die plaatjes,” zei Bartje, „en graag zeven uur. We willen een lange avond.”

Toen vader Beekhuis zijn donkere gasten binnenliet, begreep hij pas goed hoe blond de haren en hoe blauw de ogen van zijn vrouw en kinderen waren. Hij wees de lange Braziliaan een plaats naast de juffrouw die nooit wat had en Mammy de Groote naast zijn eigen vrouw. Marijn zat aan de piano en speelde zacht het Franse kerstliedje dat ze pas op school had geleerd. „Noël - Noël - Chantons tous Noël!” Zij had het de anderen ook al geleerd, dan konden zij het samen zingen straks. De blokken in het open haardje knetterden. „Ik ben kaarsenwacht,” lichtte Bartje Reinier in. „Alle kaarsen moet ik in het oog houden, in de boom en al de grote . . .”

„Ik doe mee.” Reinier keek geboeid om zich heen. Ze hadden er een formeel feest van gemaakt. En zijn vader vond het reuze, dat zag je zó. Mammy liet zich alles maar aanleunen, maar Vader deed mee, altijd en overal, dacht Reinier trots.

„Bartje, haal je viool, jong, we gaan beginnen.” Reinier zag hoe Bartje de kist van achter de piano haalde en naast Marijn de viool begon te stemmen. „Dat wist ik helemaal niet,” begon hij. Bartje keek lachend over zijn schouder. „We hadden toch jouw trompetten!”

Een heel uur lang zongen ze met elkaar. Reiniers vader bleek bijna alle liedjes te kennen. Reinier schoof steeds dichters naar hem toe. Zijn vader had een mooie zware stem. Hij zou ook wel goed kunnen lezen. Maar dat had hij nooit gedaan, tenminste niet waar Reinier bij was.

„Hoe kèn je die allemaal?” vroeg hij eindelijk zacht.

„Van vroeger. Ik ben als kind toch altijd hier geweest, bij mijn grootouders.”

„Maar wij hebben nooit een kerstboom gehad!”

„We waren haast nooit alle drie thuis, en in de tropen doe je 't niet zo. En Mammy.” Hij knipoogde en er kwam een liefdevolle uitdrukking op zijn gezicht.

„Mammy houdt er niet van.” Reinier zei het harder dan hij bedoelde.

„Sst,” kwam zijn vader. „Mammy meent het goèd.”

Toen fluisterde vader Beekhuis zijn gast iets in en legde hem de grote zwarte bijbel op de knieën.

„Voordat ik een verhaal ga vertellen, zal Reiniers vader het Kerst-evangelie voorlezen.”

Reinier zakte wat onderuit en keek door zijn oogharen naar de bewegende vlammetjes in de boom. Het werden sterren, groot en stralend. Sterren in een donkere hemel. Wat zei de bovenmeester ook weer? Licht dat de duisternis overwint! De boom die nieuw leven brengt. Hij opende wijd zijn ogen en zag de gezichten van de anderen. Mammy, diep in gedachten. Zij was altijd lief voor hem geweest, maar wat wist hij weinig van haar af. Dit gezicht kende hij niet. En zijn vader, die wel degelijk wist wat Kerstmis betekende en nu voor al die mensen uit de bijbel las. Hij keek naar

zijn vriendje. Bartje had een plaats en een taak hier tussen al die anderen. Hij speelde goed viool en dat had hij niet eens gezegd. Terwijl hij naar hem zat te kijken, was het of hij groeide — of hij veel meer betekende dan het bleke jongetje dat alleen maar goeie cijfers haalde op school.

Toen zijn vader zweeg, vroeg Marijn verlangend: „Hè, nu nog even Noël?”

Onder het gezang stootte Reinier zijn vader aan. „Doen wij 't het volgend jaar nu ook?” Zijn vader beet nadenkend op zijn zwarte snor en antwoordde niet direct.

„Vond jij het dan niet fijn?” hield Reinier aan.

Hij volgde zijn vaders blik naar Mammy, die probeerde het Franse liedje mee te zingen.

„Je weet nu hoe het kan,” zei z'n vader zacht. „Je kunt hier altijd aan terugdenken, ik weet niet waar ik het volgend jaar ben, maar deze herinnering neem ik mee. Ik weet nu ook dat jij een vriend hebt, een vriend met een echte familie waar je wat aan hebt! Je moet, ook als ik er niet ben, wat meer doen met Mammy, niet altijd afwachten wat háár plannen zijn. Je wordt nu groter, je kunt een klein beetje mijn plaats innemen. Wat Mammy vroeger niet prettig vond, lijkt haar nu, met een grote zoon, misschien heel anders.”

„En als ze dan niet gelooft in - wat jij straks voorlas - maar alleen in het licht en nieuw leven - en zo?” Hij verslikte zich in zijn woorden. Hij moest weten of het dan geen gehuichel, geen poppenkast was, het toch zó te doen als vanavond.

„Dat geeft niets,” fluisterde zijn vader, terwijl hij een zware hand op de knieën van zijn zoon legde. „Als je echt gelooft in dat licht en weet dat je zelf moet meewerken aan die overwinning - als je probeert goèd te zijn voor de mensen om je heen - als je trouw bent in je vriendschap, ook voor Mammy, dan komt dat andere geloof ook, misschien - later.” Maar dit is er nu. En dat houden we vast. En nu luisteren naar Bartjes vader!”

„Dat geeft niets,” fluisterde zijn vader, terwijl hij een zware hand op de knieën van zijn zoon legde. „Als je echt gelooft in dat licht en weet dat je zelf moet meewerken aan die overwinning - als je probeert goèd te zijn voor de mensen om je heen - als je trouw bent in je vriendschap, ook voor Mammy, dan komt dat andere geloof ook, misschien - later.” Maar dit is er nu. En dat houden we vast. En nu luisteren naar Bartjes vader!”

Het was al twaalf uur geweest toen ze onder het gebeier van de kerkklokken naar huis liepen. Bartje bracht hen weg. Hij zei niet veel. Reinier en zijn ouders spraken steeds over de heerlijke avond, over Marijn die zo goed speelde, over zijn viool en alle gezelligheid. Maar Bartje had het gevoel dat andere dingen veel belangrijker waren. Dat Reinier nu wist hoe je Kerstmis moet vieren en dat ze voortaan werkelijk als vrienden naast elkaar zouden staan. Het was of na deze avond de gewichten niet eens zo zwaar en de trompetten niet zo geweldig waren. Er was nu iets anders dat hen verbond. En laat hij dat „andere” dan maar beredeneren zoals hij dat zèlf wil, dacht Bartje berustend.

De kleine zingende engel

GREET KONINGS

Het was een warme zomermiddag. Hoog boven de bergen stond de zon. De huizen en de kerk van het dorpje, dat in het dal lag, leken te slapen.

Op de berghellingen stond het koren te rijpen. Zo'n berghelling leek wel een lappendeken. Korenvelden, weilanden en geploegde akkers lagen naast elkaar. Het was een leuk gezicht. Zo nu en dan klingelde een koebel.

Veel meer werd er niet gehoord. Maar opeens schrok het dorp wakker. De schooldeur ging open. Een heleboel jongens en meisjes kwamen naar buiten. Ze liepen vrolijk pratend en spelend naar huis. Meester Faber stond in de deur en keek hen na.

Hij lachte tegen drie jongens, die op het schoolplein stonden.

„Speel je nou mee of niet?” vroeg Ernst aan Toni.

„Nee,” zei Toni. „Ik heb geen zin. Ik ben moe en ik voel me zo raar.”

„Jij voelt altijd wat,” bromde Ernst.

„Kom, Otto, we gaan beginnen.”

Toni zei niets meer. Hij hees z'n schooltas op de rug en stapte het schoolplein af. Hij keek verdrietig. Waarom snauwde Ernst ook zo tegen hem?

Toni liep het dorp uit en de bergweg op. Brr, wat was het warm!

En wat was hij moe! Hij zou blij zijn als hij thuis was.

Maar Toni was nog niet thuis: hij moest nog een heel eind klimmen want hij woonde op een boerderij. Die boerderij stond hoog in de bergen. Hij woonde daar met vader, moeder en een knecht.

Er kwam iemand op een fiets naar beneden. Toni ging vlug opzij. De fiets vloog langs hem heen. „Die gaat hard,” mompelde Toni. Hij keek de fietser na. Toen ging hij stapje voor stapje weer verder.

Op het schoolplein waren Ernst en Otto vrolijk aan het voetballen. Ze dachten niet meer aan Toni. Ze schreeuwden, lachten en traptten maar.

Meester Faber keek eens door het raam. Hij schudde z'n hoofd en bromde: „Die jongens toch. Ze voelen geen warmte. Kijk die hoofden nou eens. Het lijken wel rode kolen.”

De meester nam z'n tas en ging naar buiten.

„Houd hem, meester!” riep Otto. De bal rolde juist voor de voeten van de meester. Meester gaf er een fikse trap tegen. Sjonge, wat ging die bal hoog!

„Hij kust de zon!” schreeuwde Ernst.

„Kom,” zei de meester. „Het is tijd om naar huis te gaan.”

En gezellig pratend stapten ze met z'n drieën door de straat.

„Is Toni er nog niet?” vroeg Ernst de volgende morgen aan Otto.

Otto schudde z'n hoofd. De jongens stonden voor het schoolplein en keken de weg af. Toni kwam niet. De meester deed de schooldeur open en de kinderen gingen naar binnen. De hele dag bleef Toni's plaatsje leeg. Ook de volgende morgen kwam Toni niet. Wel kwam die dag Toni's vader op school. De meester zag hem het plein opkomen en ging naar de gang. De meester en Toni's vader spraken lang met elkaar. Toen de meester weer binnenkwam, stond zijn gezicht heel ernstig.

„Toni is erg ziek,” zei de meester. „Hij moet naar het ziekenhuis.”

Ernst en Otto schrokken. Ernst kreeg een kleur. Hij schaamde zich. Hij had Toni immers uitgelachen en gezegd: „Jij voelt altijd wat.”

Die dag hadden Ernst en Otto geen zin in voetballen.

Een paar dagen later zei de meester: „Toni heeft kinderverlamming. Hij zal in lange tijd niet op school kunnen komen.”

Alle kinderen hadden medelijden met de zieke Toni. Ze wilden iets voor hem doen. Ze schreven hem brieven. Ze stuurden fruit, boeken en snoepjes naar het ziekenhuis. Vaak ging de meester naar Toni's huis om te vragen, hoe het met de zieke was.

Vlak voor de grote vakantie vertelde de meester, dat Toni gauw thuis zou komen. Maar dat hij nooit meer goed zou kunnen lopen. Z'n linkerbeen was verlamd.

Ernst en Otto keken elkaar aan. Ze zeiden niets, maar ze begrepen elkaar wel. Toni zou nooit meer kunnen voetballen. Dat was heel erg.

Begin augustus kwam Toni thuis. Een paar dagen later gingen Otto en Ernst hem bezoeken. Toni lag voor het raam. Hij zag zijn vriendjes aankomen en zwaaide tegen hen.

Het werd een heerlijke middag. Ernst en Otto vertelden alles van de school en de meester.

„De meester is al hier geweest,” zei Toni. „Kijk eens, wat ik van hem heb gekregen!”

„Wat een mooi mes!” riep Ernst.

„Dat is een mes om hout te snijden,” zei Otto. „Mijn vader heeft ook zo'n mes.”

Toni knikte. Hij wees naar een kastje.

„Die beestjes en dat vrouwtje heb ik gesneden,” zei hij trots. Ernst en Otto konden het haast niet geloven. Het was ook zulk mooi werk.

„Waar heb je dat geleerd?” vroeg Ernst.

„In 't ziekenhuis, antwoordde Toni. „De dokter zei dat ik het erg goed kon, en dat ik maar les moest gaan nemen.”

„Wil je graag houtsnijder worden?” vroeg Otto.

„Ja,” zei Toni, zacht. „Ik kan toch geen boer worden, omdat ik niet goed . . .”

Toni maakte de zin niet af. Ernst en Otto zaten hem stil aan te kijken. Ze hadden zo'n medelijden met hun vriendje.

Na het avondeten gingen de jongens weer naar huis. Ze beloofden gauw terug te komen. En ze hielden woord. Een paar keer per week kwamen Otto en Ernst bij Toni spelen. Op een middag lag Toni niet voor het raam. Otto en Ernst schrokken toen ze hem niet zagen. Zou hij weer ziek zijn? Vlug liepen ze naar binnen en wat zagen ze? Toni stond. Hij stond bij de tafel en lachte om de verbaasde gezichten van zijn vrienden.

„Ik heb een beugel,” zei Toni. „Nu moet ik weer leren lopen.”

Ernst en Otto keken naar zijn linkerbeen. Er zat een raar ding van ijzer omheen. Maar wat hinderde dat? Toni zou weer kunnen lopen. Hij zou weer naar school kunnen gaan. En misschien wel weer kunnen voetballen.

„Kom op, Toni!” riep Ernst. „Otto en ik leren jou lopen!”

De jongens gaven Toni een arm en heel langzaam stapte Toni door de kamer. Het ging steeds beter. Toen Ernst en Otto naar huis gingen stond Toni voor het raam en zwaaide hen na.

Toni oefende goed. Na een poosje kon hij alleen lopen. En toen de vakantie voorbij was bracht vader hem achterop de fiets naar school.

De kinderen op het schoolplein juichten toen ze Toni zagen. Ook de meester was erg blij. Toni zat weer op z'n oude plaatsje en deed goed zijn best. Iedere morgen werd hij gebracht en iedere avond gehaald.

Het najaar kwam met storm en regen. Het deerde Toni niet. Warm ingepakt bracht vader hem naar beneden.

Het werd kouder en kouder. De winter kwam. Over enkele weken zou het Kerstfeest zijn. Alle kinderen verlangden naar dit feest. Dan mochten ze in de kerk zingen. En dan vertelde de meester van het Kindje in de kribbe. Ze moesten nu elke dag kerstversjes zingen.

Op een middag zei de meester: „Toni, ik heb een erg mooi versje. Dat mag jij in de kerk zingen. Volgende week zal ik het je leren.”

Toni's ogen straalden. Hij zong zo graag.

Van dat zingen zou echter niet veel komen. Want een paar dagen later begon het te sneeuwen. Dat was jammer. Nu kon Toni niet naar school. En nu kon hij ook het versje niet leren. Misschien ligt er volgende week niet zo veel sneeuw meer, dacht Toni.

Maar een week later lag er nog meer sneeuw. Toni moest thuis blijven. Daarom vroeg de meester of Ernst het versje wilde zingen. Natuurlijk wilde Ernst dat.

„Morgen, na schooltijd gaan we beginnen,” zei de meester.

Opgewonden kwam Ernst die middag thuis. Hij vertelde moeder, wat meester gevraagd had. Moeder zei niet veel.

„Wilde Toni dat versje graag zingen, Ernst?”

„Ik geloof het wel, moeder.”

Ernst was opeens niet zo blij meer. Moeder keek ook zo ernstig.

„Ik heb een plannetje,” zei moeder. „Wil je het horen?”

Ernst knikte.

„Je blijft morgen in school om het versje te leren. Als je het kent, moet je het Toni weer leren. Vader zal je 's zaterdags wel naar boven brengen. Hoe vind je dat?”

Ernst zei niets. Hij keek strak voor zich uit.

„Van wie zing je met Kerstmis, Ernst?”

„Van het Kindje Jezus, moeder.”

„Juist. Het Kindje Jezus woonde in de hemel. Het zag, dat de mensen ongelukkig waren. Toen kwam Het naar de aarde om de mensen te helpen. Om hen weer gelukkig te maken. Het Kindje Jezus heeft ons gezegd, dat we voor elkaar iets over moeten hebben.”

Ernst keek boos naar de vloer. Moeder zag het wel.

„Toni kan niet lopen, springen en voetballen zoals jij. Hij moet zoveel missen. Denk er maar eens over na, Ernst.”

En dat deed Ernst. De volgende morgen zei hij tegen moeder: „Toni mag het versje zingen.”

Moeder lachte en gaf hem een zoen. „Je bent een flinke jongen,” zei ze. „Vanmiddag kom ik je uit school halen.”

„Ik ben laat, moeder. Want ik moet zingen.”

„Dat is waar ook,” zei moeder.

Toen de school uitging, stond moeder toch op het plein. Ze wilde de meester spreken. Ze vertelde hem alles.

„Ik heb geen tijd om Toni het versje te leren,” zei de meester. „Ik ga een keer per week naar hem toe. Toni mag niet achterblijven. Verder geef ik hem ook nog les in houtsnijden. Maar ik ben erg blij, dat Ernst het hem leren wil.”

„Ernst mag niet weten, dat ik het U verteld heb,” zei moeder. „Hij wil U verrassen.”

De meester lachte.

Al gauw kende Ernst het versje. Hij vond het ook zo mooi. Het was een wiegeliedje. Het begon zo:

De engelen zongen het Kindje in slaap.

Suja . . . suja!

Die zaterdagmiddag ging Ernst met vader naar boven.

Toni was blij, toen hij zijn vriendje zag. Maar nog blijer was hij, toen hij hoorde, wat Ernst kwam doen.

Ernst had de woorden van het versje op een blaadje papier geschreven. Hij zong de eerste regels voor en Toni zong ze dadelijk na. Het ging prachtig. Zo nu en dan moesten de zangers even rusten. Dan vertelde Ernst van school. Tegen donker gingen vader en Ernst naar huis.

Een week later kwamen ze terug. Toni zat al naar hen uit te kijken.

Toni kende het versje helemaal. Ze zongen het nog een paar keer samen.

„Het klinkt goed,” zei de vader van Ernst. Toni keek erg blij. Hij ging naar de kast en haalde er iets uit.

„Kijk eens. Ernst,” zei Toni.

„O, wat mooi!” riep Ernst. „Een engeltje, dat zingt. Heb jij dat gesneden?”

„Ja,” antwoordde Toni. „Maar de meester heeft me geholpen.”

Toni streek voorzichtig over de tere vleugeltjes. Toen zette hij het engeltje weer in de kast.

„Zeg, Toni,” zei Ernst. „Wat zal de meester raar kijken als hij jou inplaats van mij hoort zingen. Ik mocht van moeder niets tegen de meester zeggen.”

Toni's ogen begonnen ondeugend te schitteren. Hij lachte maar zei niets, Toni had het versje één keer voor de meester gezongen. Maar dat mocht hij niet aan Ernst vertellen. En hij mocht ook niet vertellen, dat de meester gezegd had:

„Als ik Ernst een teken geef om te beginnen, dan ga jij zingen.”

Toni had beloofd te zwijgen. En Toni hield woord.

„Kom, Ernst, zei vader. „Trek je jas maar aan. We moeten naar huis. Volgende week komt Toni dus naar ons. Dan gaan we allemaal naar het Kerstfeest. Fijn hè, Toni?”

„Nou en of,” lachte Toni.

„We mogen samen in het grote bed slapen,” zei Ernst. „Dat bed is net een koets.”

„Een koets zonder paarden,” zei Toni.

Toni verlangde erg naar het Kerstfeest. Hij telde de dagen. O, wat duurde die week lang! Maar eindelijk werd het dan toch zaterdag. 's Middags kwam een slee van de berg. En op die slee zat Toni. Moeder had hem goed ingepakt. Alleen het puntje van zijn neus was nog te zien. Vader duwde de slee voorzichtig voort. Met een blij gezicht stapte Toni de kerk binnen. Het orgel speelde. De kerstboom straalde. Toni voelde zich zo gelukkig. Ernst en Otto waren er al. Ze hadden een plaatsje voor hem opengehouden. Toni zat vooraan, vlakbij de kerstboom. De meester zag hem zitten en kwam naar hem toe. Hij praatte even met Toni.

De kerkdeuren gingen dicht en het werd stil in de kerk.

Eerst werd er gezongen en gebeden. Daarna vertelde de meester het Kerstverhaal. Toen het verhaal uit was, moesten de kinderen gaan staan. Mooi en zuiver klonken de oude kerstliederen door de kerk.

Ernst en Toni, die vooraan stonden, keken onafgebroken naar de meester.

Daar gaf de meester Ernst het afgesproken teken. Toni zag het en zette in. Met heldere stem zong hij: De engelen zingen het Kindje in slaap. En dan zachter: Suja . . . suja!

Toni zong prachtig. Toen het lied uit was knikte de meester even tegen Toni en Ernst. Het was een fijn Kerstfeest.

Na afloop ging Toni's vader dadelijk naar huis. Vader en Ernst zouden Toni morgen weer naar boven brengen. Blij liepen de jongens de kerk uit. Meester stond bij de deur.

„Je hebt mooi gezongen, m'n jongen,” zei de meester. Toen keek de meester Ernst aan. „Ik weet alles, Ernst. Je bent een echte vriend van Toni. Maar je bent ook mijn vriend. Geef me een hand.” Meer zei de meester niet. Maar Ernst voelde zich erg blij van binnen.

Toni ging op het sleetje zitten. En Ernst duwde het naar huis. Toen ze thuis kwamen moesten ze dadelijk naar bed.

„Kom, Toni, naar de koets,” lachte Ernst.

„Ik kom je straks nog toedekken,” zei moeder. Ernst deed een deur open en knipte het licht aan.

„Daar is de koets,” zei Ernst. „Stap maar in.” Toni lachte. Hij keek de kamer eens rond. Toen stak hij de hand in z'n zak en haalde er iets uit. „Dat is voor jou, Ernst,” zei Toni zacht. Ernst hield een klein pakje in zijn hand. Hij maakte het open en toen . . . „Is dat voor mij, Toni?” vroeg Ernst. „Dank je wel, Toni.”

Overgelukkig keek Ernst naar de kleine zingende engel, die Toni had gesneden. Hij wist hoeveel Toni van dit engeltje hield. Toch gaf hij het aan hem. Maar nu wist Ernst ook, dat Toni een echte vriend van hem was. Voorzichtig zette Ernst het engeltje op een kastje. Toen kleedden de jongens zich vlug uit en kropen in de koets. Even later kwam moeder hen toedekken.

„Kijk daar eens, moeder,” zei Ernst. „Dat engeltje heb ik van Toni gekregen. Hij heeft het zelf gesneden. Het zingt, moeder. Het zingt het versje van Toni. Kijk maar naar het mondje.”

Moeder knikte. Ze vond het erg mooi. De jongens werden lekker warm ingestopt. Nog even praatten ze. Toen vielen hun ogen dicht.

Op het kastje stond het engeltje van Toni en zong een wiegelied voor het Kindje in de kribbe. Hoor maar.

De stal van Meerheuvel

YGE FOPPEMA

Ik gá niet,” zei Gina boos.

„Jennechien!” zei moeder verdrietig.

„En ik héét geen Jennechien!” riep het meisje.

„Denk aan vader,” zei moeder haastig en keek bezorgd naar het plafond, alsof ze erdoorheen zou kunnen kijken.

Toen liep Gina hard weg en sloeg de deur achter zich dicht. Dat had ze nu juist niet moeten doen, want vader . . . maar waarom zei moeder dat dan ook allemaal! Alleen om haar te plagen. Iedereen deed alles om haar te plagen.

Binnen vroegen de kleintjes, Jobje van drie en Rietje van zes: „Waarom is Jenneke boos, moeder?” En moeder zei: „Ze is niet boos, alleen maar een beetje verdrietig omdat vader ziek is.”

„Ik ook verdrietig!” riep Jobje. Hij trok een boos gezicht en draafde naar de kamerdeur, met de bedoeling er eens flink hard mee te slaan. Moeder ving hem op en zei: „Zal ik jullie een kerstverhaaltje voorlezen?”

„Hè ja!” riepen ze.

Gina hoorde dat het stil werd in de kamer. Het liefst was ze naar boven gelopen, naar haar kamertje - maar het was niet eens haar kamertje, want Rietje sliep er ook -, maar dan moest ze langs de deur van de grote slaapkamer, en misschien werd vader dan wel wakker; die werd wakker van niets.

Ze ging onder aan de trap zitten. Nu het helemaal stil was, hoorde ze moeders stem in de kamer.

Zeker aan het vertellen - zo'n kerstverhaal van iemand die lang weg is geweest en dan toevallig net op Kerstavond weer thuis komt, of van een ondeugend kind dat op Kerstmis braaf wordt. Bah, dacht Gina, altijd hetzelfde, en zo gaat het in werkelijkheid nooit. Iedereen is akelig tegen me, en na Kerstmis is iedereen óók akelig tegen me.

Het bleef stil. In de gang was het koud. Misschien word ik wel ziek, dacht Gina, en ze ging zich voorstellen hoe ze in bed zou liggen en moeder bij haar zou zitten en zou zeggen: „Het spijt me zo dat ik zo akelig tegen je ben geweest . . .”

Alle akeligheid was begonnen toen vader ziek werd en niet meer naar kantoor mocht. Uit de stad waren ze verhuisd naar Meerheuvel, een klein dorpje aan het IJselmeer, en moeder had vaders werk overgenomen; ze reisde nu elke dag op en neer naar de stad en vader deed het huiswerk.

„Zo kan het toch óók!” zei hij opgewekt, maar Gina vond het verschrikkelijk. Het bedierf al haar plezier aan de verhuizing naar Meerheuvel. En ze had zich er zoveel van voorgesteld! Het waren natuurlijk allemaal boerenkinderen daarbuiten, en zij zou wel eens laten zien . . .

Ja, wát ze precies zou laten zien wist Gina, die toen nog gewoon Jenneke heette, zelf ook niet, maar ze stelde het zich in elk geval heel prettig voor. Zo iets als een elfenkoningin tussen de dwergen. En omdat een elfenkoningin moeilijk Jenneke kan heten, en ze toch al zo'n hekel had aan die naam, had ze gevraagd of ze zich in 't vervolg niet Gina mocht laten noemen. In Meerheuvel zouden ze het niet gek vinden, want daar kende niemand haar. En Jenneke was immers óók niet haar eigen naam, ze heette Jennechien, naar haar grootmoeder, en Jennechien was een afkorting van Jennegina . . .

Het laatste had ze zelf bedacht, om een verklaring te hebben voor de naam Gina, die ze zo mooi vond. En ze had net zolang aangehouden tot vader en moeder gezegd hadden: toe dan maar, laten ze daarginds op school dan maar Gina tegen je zeggen, maar voor ons blijf je Jenneke. Of Jennechien, zoals moeder haar soms nog noemde.

Maar de nieuwe naam had haar geen geluk gebracht. De kinderen op het dorpschooltje kwamen er helemaal niet van onder de indruk. Wat ze wél deden was: Gina uitlachen om haar stadse spraak, en haar maniertjes, en later ook omdat haar vader de huishouding deed en haar moeder ging werken. Vooral sinds een jongen van school vader eens met een schort voor aan de deur had zien staan - er was gebeld en hij had geen tijd gehad de schort af te doen - hadden ze haar geplaagd en Gina Keukenpiet tegen haar gezegd. Ze had het nooit thuis verteld, maar dát was de reden waarom ze niet naar de zondagsschool wou. Zelfs niet nu de juffrouw haar speciaal had uitgenodigd voor het Kerstfeest.

„Je gaat natuurlijk wél,” zei vader toen hij na zijn middagrust beneden was gekomen. „Nu we in het dorp wonen, hoor jij erbij. Vroeger ben je ook altijd naar zondagsschool gegaan; de eerste tijd hier vond ik het niet zo erg dat je liever thuisbleef, maar nu ze je speciaal vragen, en nog wel voor het Kerstfeest . . . nu mag je niet 'nee' zeggen.”

„Je hoort het, Jenneke,” zei moeder.

Als vader zo sprak, dat wist Gina, hielp tegenspreken niets. Het was half vier; om vier uur zou het Kerstfeest in de kerk beginnen. Langzaam stond ze op om haar mantel aan te trekken.

„Breng je wat lekkers voor me mee?” vroeg Rietje, en kleine Job kwam er als een echo achteraan: „Breng je wat lekkers voor me mee?” Maar hun zusje gaf geen antwoord en zei alleen maar „da-ag” tegen niemand in het bijzonder.

„Wat dat kind toch heeft de laatste tijd,” zei moeder; „je krijgt haast geen goed woord meer van d'r.” „Ze doet er wat lang over om hier thuis te raken,” zei vader, „daarom is het juist zo goed voor haar om vandaag mee te doen.”

Intussen liep Gina langzaam de laan af. Aan het eind daarvan was rechts een pad dat omhoog liep naar het oude kerkje met zijn vierkante toren; het stond op de heuvel waarnaar het dorp genoemd

was. Door de mist heen die de hele dag had gehangen, kon je de verlichte ramen zien. Er liepen mensen het kerkpad op, meest kinderen, maar ook enkele grote mensen. De grote mensen kende Gina niet; de kinderen . . . dat waren dezelfde die haar op school links lieten liggen, of, nog erger, haar plaagden en Gina Keukenpiet zeiden. En moest ze dáármee nu feestvieren? Ze wou niet spijbelen van het Kerstfeest - ze wou er alleen maar niet dadelijk heengaan. Nóg niet. Ze liep het kerkpad voorbij en rechtuit het bos in. Het begon al te schemeren, maar ze kende de weg en was niet bang. Het pad liep rechtdoor tot het een klein eindje verder afboog naar de grintweg die naar het dorp terugleidde; verdwalen kon ze niet. Ze maakte alleen maar een kleine omweg. Het was een klein bos; aan het eind begon de polder weer, en als het helder was, kon je vandaar de stad in de verte zien liggen. Maar nu schemerde het en er hing bovendien een vreemde, lage mist; van het bospad af kon je eroverheen kijken en een eindje verder stak de kruin van de zeedijk er net bovenuit, maar de rest van de dijk was onzichtbaar. Als je er nu bovenop stond, zou je dan over de mist heen de stad kunnen zien? Gina dacht dat ze het nog best even zou kunnen proberen. 't Was nog vroeg, en het weggetje door de polder was maar een klein eindje. Maar in de polder was de mist veel dichter dan ze had gedacht. Ze kon maar weinig voor zich uit zien, en links en rechts zag ze niet veel verder dan de overkant van de sloot. Het was er doodstil; geen vogel riep, geen klein dier ritselde in het gras, zelfs het geluid van haar eigen voetstappen scheen meteen gedempt te worden door de mist, die als watten om haar heen hing. In zo'n stilte had Gina nog nooit gelopen. Ze wist dat het maar een klein eindje was, maar een beetje griezelig was het wel. Ze zou maar flink aanstappen. Het was toch verder dan ze had gedacht. De dijk kwam niet in zicht, het pad liep nergens omhoog. En achter haar begon, heel verweg, de klok van de dorpskerk te luiden. Het was niet zo ver als het leek, ook het klokgelui werd door de mist gedempt, maar dat wist Gina niet. Ze schrok. Was ze zó ver van het dorp? Dan moest ze verdwaald zijn. Maar er was toch maar één weg, en die liep rechthoekig-rechtaan naar de dijk! Terugkeren, dacht ze, naar het bospad. Daar was de mist niet zo dicht. Tenminste . . . zo even niet. Maar hij leek wel steeds dichter te worden. Gina moest goed uitkijken om niet van het pad af te dwalen. En het werd steeds donkerder ook. De weg terug leek eindeloos. Aan het Kerstfeest dacht ze helemaal niet meer. Als ze de bosrand maar weer zag! Maar er was geen bosrand, alleen een weg zonder eind tussen twee poldersloten.

De donkere massa die eindelijk, eindelijk opdoemde en die ze eerst voor de bosrand aanzag, bleek een hooiberg te zijn. Een paar passen verder was een schuur, en naast de schuur stond een boerderijtje. Gina had nooit een boerderij aan de polderweg of bij de bosrand gezien. Een deur ging open, er scheen licht over het modderige erf en een mannestem riep: „Is daar iemand?” Gina draafde naar het licht toe. Haar knieën werden ineens zo slap, dat ze bijna struikelde; haar hart klopte heftig; er liepen tranen over haar wangen en ze kon niets zeggen. In de deur stond een man in een blauwe overall; hij vroeg: „Is er wat? Had je een boodschap? Waar kom je vandaan?” Maar Gina snikte alleen maar. De man nam haar mee naar een huiskamer die tegelijk keuken leek, want er stond een fornuis waarop een pan stond te pruttelen. Er was ook een vrouw die op een soort ruststoel lag, en aan de tafel met het bruine zeil er over zat een meisje, dat ineens opsprong en „Gina!” riep. Gina was zo verbaasd, dat ze tegelijk haar angst en haar tranen vergat. „Jannie,” zei ze, „wat doe jij hier?” Jannie was een meisje uit haar klas! „Ik woon hier,” zei Jannie, „maar hoe kom jij hier?” Toen Jannies vader en moeder het verhaal hoorden, keken ze heel bedenkelijk. Op een winteravond het bos in, en dan bij mist door de polder . . . „Kind, je had wel een ongeluk kunnen krijgen!” zei Jannies moeder. Jannie mocht zelfs overdag het pad achter het bos om door de weilanden niet nemen als ze naar het dorp ging, omdat het zo eenzaam was, maar - „Ziet u wel dat het niks erg is,”

zie Jannie eigenwijs: „Gina kan het zelfs in 't donker vinden, en zij was er nog nooit eerder geweest.”

„Als jij het maar uit je hoofd laat,” zei haar vader, en toen lachten ze allemaal, maar bij Gina ging het nog niet helemaal van harte.

„Ik zal je straks wel even thuisbrengen,” zei Jannies vader; „nu kan ik niet weg, want ik moet melken. Koeien kunnen niet wachten, zie je; mensen desnoods wel. En je vader en moeder zullen niet direct ongerust worden, want die denken toch dat je op het Kerstfeest bent.”

„Moet ik dan weer dat pad langs?” vroeg Gina bezorgd, want zelfs met een groot mens erbij wou ze dat liever niet nog eens, maar ze legden haar uit dat de boerderij vlak bij de straatweg lag. „Jij was anders ook alleen naar het Kerstfeest gegaan, hè Jannie?” zei haar vader. „Maar nu ging het niet, want we zijn maar met ons drieën thuis en de vrouw moet liggen, dus Jannie moet voor 't eten zorgen.”

„Kún je dat?” vroeg Gina verbaasd en Jannies vader zei: „En of, hè meid?” maar Jannie zelf zei een beetje verlegen: „Als moeder zegt hoe ik het doen moet . . .”

Even later gingen ze naar de stal. Van de huiskamer, waar Jannies moeder alleen achterbleef, kwamen ze door een deur in een soort portaal; vandaar leidde een tweede deur naar een gangetje, dat in de stal uitkwam. In het gangetje hing een weë lucht, die Gina al een hele tijd geroken had sinds ze in de boerderij was, maar nu werd het sterker. In de stal was het zo sterk, dat Gina even haar neus dichtkneep.

Jannies vader zag het. „Ja kind,” zei hij, „dat is stallucht. Waar koeien zijn, is nu eenmaal mest. Wij zijn er zo aan gewend, dat we 't niet meer ruiken, en 't is een gezonde lucht, zeggen ze.”

Gina en Jannie zaten op een bankje naar het melken te kijken. Jannie was eigenlijk best aardig, vond Gina. En niet alleen aardig: ze deed de huishouding en zorgde voor het eten als het nodig was, en bleef daarvoor weg van het Kerstfeest, waar ze toch gráág heengegaan was, maar: „Niks aan te doen,” zei Jannie.

Ze zongen kerstliedjes: „Daar is een Kindeke geboren” en „Komt verwondert u hier, mensen”.

„Heel toepasselijk,” zei Jannies vader van onder een koe.

„Hoe zo?” vroeg Gina.

„Nou - Kerstnacht was toch in een stal.”

„Maar toch niet in zó'n stal?” zei Gina verschrikt.

„Je denkt aan de mest en zo? Nou, die zullen daar ook wel geweest zijn. Een stal is een stal, en koeien zijn koeien, en de os was gewoon een stuk vee. En de kribbe was natuurlijk ook niet schoon, daar had 's middags de ezel nog uit gegeten.” „Ik wou dat het hier gebeurd was,” zei Jannie. „Dat had toch best gekund, als we toen geleefd hadden?”

„Maar je vader had ze vast wel in huis gelaten,” zei Gina; „hij liet mij er toch ook in!”

„Da's wat anders,” zei Jannie, „jij bent een vriendinnetje van me,” maar Gina zei: „Dat wist hij toen immers nog niet,” en meteen eroverheen: „Wil je vriendinnetjes met me worden?” Ze had ineens zo'n ontzaglijk verlangen om vriendinnetjes te zijn met dit meisje van school dat voor het eten zorgde in plaats van naar het kerstfeest te gaan en op een boerderij woonde met een stal waar het Kindje Jezus wel geboren had kunnen worden als ze in die tijd geleefd hadden.

„'t Kwam op de aarde voor ons allegaar,” hadden ze zo even gezongen. Voor iedereen: voor haar en voor Jannie, voor vader die soms een schort voor had en voor Jannies moeder die moest liggen, en voor alle kinderen van Meerheuvel . . . voor iedereen was het Kindje Jezus geboren in een boerenstal bij de koeien en de mest, en de kribbe was niet schoon . . .

Jannie had haar hand gepakt. „Graag,” zei ze, „maar dan moet je ook vaak hier komen.” „Natuurlijk,” zei Gina, „en dan kom je ook bij ons.” En alsof ze het eigenlijk al lang had willen zeggen, gooide ze er in èèn adem achteraan: „Zeg . . . ik heet eigenlijk helemaal niet Gina. Zeg maar gewoon Jennechien tegen me, want zo heet ik, naar mijn grootmoeder, die was ook een boerin.”

Hand in hand zaten ze op het bankje in de stal; het was er warm en gezellig, het gele lamplicht liet hier en daar schemerige hoeken, de koeien snoeven, af en toe rinkelde er een ketting en de melk ruiste met regelmatige stralen in de emmer. En omdat ze niet wisten wat ze direct nog meer moesten zeggen, gingen ze maar weer zingen:

*'t Kwam op de aarde en 't had er geen huis,
't Kwam op de aarde en droeg er zijn kruis.*

Post voor Sankt Aegydt

D. A. CRAMER SCHAAP

Hoog tegen de bergwand ligt Sankt Aegydt.

's Zomers onderhoudt een rammelend busje de verbinding met Lenzbach, maar zodra de sneeuwval begint, is het dorpje van de wereld afgesloten.

Gelukkig dat Ilona Sandor er is.

Na veel zwerven is Ilona in Sankt Aegydt terecht gekomen. Op een goede dag zijn Moeder Sandor en zij op het pleintje uit het busje gestapt. In de herberg „Het Hert” hebben ze wat gegeten. Het was juist in de drukke tijd, dat de mensen uit de stad naar boven komen.

De waardin heeft een praatje met moeder gemaakt over het vele werk en de weinige hulp en het slot van het praatje was, dat ze boven gebleven zijn. Moeder heeft in „Het Hert” een kamer gekregen en daar wonen zij nu. In het „seizoen” zoals dat heet, helpt zij de waardin en 's winters helpt zij de boeren.

Ilona gaat natuurlijk in Sankt Aegydt op school. Zodra de bus uitvalt, maakt zij in haar vrije tijd tweemaal in de week de tocht naar beneden. Daar haalt zij de boodschappen die je boven niet krijgen kunt en ook de post brengt zij mee. Het is anderhalf uur lopen langs steile paden, maar wat doe je al niet om er wat bij te verdienen.

„We hebben weer net in de tijd dat de bus er niet is een boodschapper,” zeggen de mensen van Sankt Aegydt tevreden. „Vroeger ging de oude Loser voor ons. Lopen dat die kon! Maar toen hij zeventig was, kreeg hij rheumatiek.”

Ilona kan best wennen in Sankt Aegydt. Zij vindt het er heel wat prettiger dan in de grote stad Boedapest, maar dat durft zij tegen moeder niet te zeggen. Hier zijn alle meisjes haar vriendinnen. Eerst hebben zij wel een beetje gelachen om het rare taaltje dat zij sprak, half Duits half Hongaars. Maar nu kent zij zelfs al plat-Aegyds, alleen klinkt het nog een beetje anders. Ja, vond moeder het er maar even prettig als zij, maar dat is jammer genoeg niet zo. Het is of moeder met haar gedachten nog altijd in Boedapest is, in de tijd dat Vader nog leefde en dat Ferenc, Ilona's grote broer, nog bij hen was. Hij is door de Russen weggehaald en waar hij is, dat weet moeder niet. Hij heeft, toen hij weggevoerd werd, een briefje uit de trein gegooid. „Ik leef nog. Ferenc” stond er op. Moeder draagt het altijd bij zich, het is wel het kostbaarste wat zij bezit. „Het is een wonder dat het ons ooit bereikt heeft,” zegt zij.

Maar na dat ene briefje heeft zij nooit meer iets gehoord. Maar dat kan toch ook niet. Hoe zou Ferenc weten dat zij nu in St. Aegydt wonen. Hij waant hen natuurlijk nog altijd in Boedapest.

Nu is het de laatste dag voor Kerstmis, een witte Kerstmis, want er ligt dik sneeuw. Je begrijpt dat er voor de feestdagen nog allerlei nodig is, dat ze in het enige winkeltje dat het dorp rijk is, niet hebben. Zo juist is de moeder van Trautl Seiler aan komen lopen. Of Ilona alsjeblieft vandaag nog naar beneden gaat. Ze is bezig aan een pullover voor Franz, een kerstgeschenk natuurlijk. Laat zij nu toch voor de linkermouw niet genoeg blauwe wol hebben! Kijk, hier is het staaltje.

„Ik wil wel,” zegt Ilona, maar moeder kijkt bedenkelijk. Er is door de radio verandering van weer gemeld en bij dooi en sneeuw is de weg gevaarlijk.

Of het spel spreekt, vrouw Seiler is nog niet weg, of daar staat schoenmaker Hofer voor hun neus. Nog geen kwartier geleden heeft hij zijn pijp gebroken en hij kan toch onmogelijk de feestdagen ingaan zonder pijp. Lieve Ilona, zou je . . .”

„Geen sprake van,” valt moeder hem in de rede, „Ilona blijft thuis. Wij hebben vandaag ook ons werk. Ik kan haar niet missen.”

Hofer is wat geschrokken van haar bitse antwoord, zo iets is hij van vrouw Sandor niet gewend. Hij maakt maar gauw dat hij weg komt.

Daar klinkt de stem van de waardin uit de keuken: „Ilona! Ik heb de gelatine voor de kerstpudding vergeten en er zijn ook nog te weinig rozijnen! Ga je vanmiddag nog?”

Ilona kijkt smekend moeder aan, maar die schudt van nee.

„Ik kan niet!” roept zij terug, maar er klinkt spijt in haar stem. Iedereen schijnt nog wat nodig te hebben en zij heeft bedacht dat zij toch maar de hoofddoek met de bloemetjes voor moeder wil kopen, die in het manufacturenwinkeltje voor het raam ligt. Moeders oude zwarte is zo somber!

Maar dan komt er onverwachts hulp in de gedaante van het oude vrouwtje Sattler. Zij staat voor de tapkast en stampt de sneeuw van haar schoenen. Zij ziet er uit of zij elk ogenblik zal gaan huilen. „Ach Ilona,” zegt zij, „mijn zoon heeft mij altijd met Kerstmis geschreven. Wat een Kerstdagen zonder bericht van mijn jongen! Ik geloof zeker dat er beneden een brief voor me ligt. Als het niet te veel gevraagd is, zou je nog niet een keer naar Lenzbach willen gaan? Ik wil er graag het dubbele voor betalen.”

Weer kijkt Ilona moeder vragend aan, en nu schudt moeder niet van nee. Zij kijkt het raam uit en denkt aan de brief van háár zoon waar zij al maanden op wacht. Vrouw Sattler kan zij begrijpen.

„Toe, laat me maar gaan,” smeekt Ilona.

„Het moet dan maar,” zegt moeder met een zucht.

Blij kijkt Ilona op. „Voor de storm komt ben ik al lang weer terug,” zegt zij geruststellend, „maar dan ga ik nu meteen maar,” en zij is de kamer al uit om haar oude skibroek aan te trekken en haar pantoffels tegen de zware vetleren laarzen te verwisselen. Dan gespt zij haastig de lege rugzak om.

„Ga je toch?” vraagt de waardin als zij zo de keuken binnenstapt, „voor mij hoeft het anders niet, hoor. Dan kook ik wel wat anders.”

Ilona lacht. „Ik ga niet alleen voor de pudding,” zegt zij.

Nog geen drie huizen verder komt zij de schoenmaker al tegen, die haar uit de deur van de herberg heeft zien komen. „Ik zie dat je toch gaat,” zegt hij blij, „vergeet mijn pijp niet. Hier is het geld.” En daar komt de kruidenier ook al uit zijn winkeltje lopen. „Ik kan nog wel zes dozen kerstboomkaarsjes gebruiken,” roept hij. „Ja, als wij Ilona niet hadden,” zegt de schoenmaker.

Ilona stapt vlug door, zij wil graag vroeg terug zijn. Moeder heeft gelijk, er is slecht weer op til. De berghellingen hebben een grauwe tint ondanks de sneeuw. Er zal eerst nog meer sneeuw vallen en dan komt de storm.

Het afdalen gaat vlug genoeg, maar de boodschappen vragen veel tijd. Bij de kruidenier moet zij lang wachten en ook in de sigarenzaak is het vol, allemaal mannen die nog wat rokertjes voor de feestdagen in willen slaan; maar gelukkig, in de uitstalkast van het manufacturenwinkeltje ligt de mooie hoofddoek nog en de blauwe wol is ook voorradig.

Nu vlug naar het postkantoor.

Als zij er binnen komt, is de juffrouw achter het loket net bezig op te ruimen. Was ze even later gekomen, dan was de deur dicht geweest.

„Nog post voor Sankt Aegy?” vraagt zij.

De juffrouw kijkt in een la.

„Niet veel bijzonders, geloof ik,” zegt zij, „daarvoor had je de tocht niet hoeven te doen,” en zij schuift Ilona wat krantjes, een blauwe ambtsbrief voor de burgemeester en nog een paar kerstkaarten toe. Maar kijk eens, daar volgt nog een brief.

„Weduwe Sattler”, leest Ilona en meteen straalt haar gezicht. Die brief is de reis naar beneden immers meer dan waard!

„Gezegende kerstdagen!” wenst zij de juffrouw.

„Van hetzelfde,” klinkt het, en dicht gaat het deurtje van het loket. Als zij eindelijk de klim naar boven begint, slaat de torenklok juist drie uur.

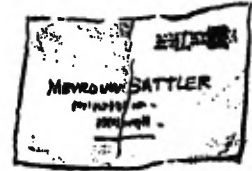
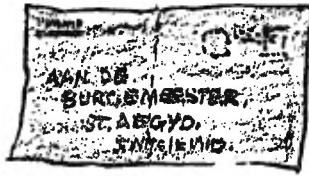
Wat weegt die volgepropte rugzak toch zwaar! Blauwe nevels liggen over de hellingen, het dooit flink, de sneeuw begint al papperig te worden. Diep zinken de schoenen er in weg. Elke stap kost moeite.

Tot overmaat van ramp begint het te sneeuwen, ditmaal zijn het grote natte vlokken, die aan haar wimpers blijven hangen en het zien belemmeren. Telkens moet zij blijven staan om adem te scheppen, en o, wat bonst haar hart. Eindelijk slaakt zij een zucht van verlichting. Zij heeft het paadje bereikt dat van de grote weg afbuigt, het bos in. Hier komt zij dadelijk beter vooruit. Zij voelt geen wind meer en heeft minder last van de sneeuw.

Dan komt zij op een plek waar de grond bezaaid is met dennetakken. Zij snuift de lekkere harslucht op en gaat even zitten. Zij denkt aan de eenzame steile tocht die haar nog wacht, en sluit de ogen. Eén ogenblik overmant de slaap haar, maar meteen schrikt zij weer wakker. Zij weet hoe gevaarlijk het is in de sneeuw in te slapen.

Als zij de hand in haar broekzak steekt, voelt zij de brief voor de burgemeester, de dubbelgevouwen enveloppe waarop vrouw Sattler wacht, zoals moeder op haar, de schoenmaker op zijn pijp en vrouw Seiler op de wol wachten. Zij werkt zich weer overeind, gespt de rugzak nog wat vaster, schudt de dennenaalden af en gaat weer op weg. Nu ligt het beschuttende bos achter haar, voor zich uit ziet

zij alleen maar kale hellingen, waarover de wind blaast.

Een uur later klopt zij tegen het venster van vrouw Sattler. „Hier! De brief van uw zoon!” Het raam gaat open, vrouw Sattler wil nog wat zeggen, maar Ilona is al weg. Er is meer te doen, en moeder wacht.

Als ook de post rondgebracht is, stapt zij de gelagkamer binnen.

„Blij dat je er bent!” zegt moeder. „Hoe was het?”

„Nou, niet leuk,” moet Ilona bekennen, „maar toch goed dat ik gegaan ben. Vrouw Sattler heeft haar brief.”

„Die heeft dus blijde Kerstdagen,” zegt moeder.

Dan gaat opnieuw de deur open en een wit besneeuwde burgemeester komt binnen. De blauwe dienst-enveloppe, die zij hem zo juist gebracht heeft, steekt hij in de hoogte.

„Wat ik hier heb!” zegt hij, en je ziet aan zijn gezicht dat hij nog altijd niet van zijn verbazing bekomen is. „Deze brief is van het vluchtelingenbureau. Er staat in dat een zoon navraag gedaan heeft naar zijn moeder. Er is ook een brief van de jongen bij, maar die kan ik niet lezen. Hier is hij.”

Moeder droogt haar handen af aan haar schort en neemt de brief aan, die hij haar voorhoudt.

„Wat dat te betekenen heeft...”, zegt zij.

Dan begint zij te lezen.

De brief is in het Hongaars geschreven en de ondertekening luidt: „Ferenc”!

Bovenaan staat het adres: Kamp Traiskirchen. Oostenrijk.

Nu begrijpt zij het: Ferenc is in het land en hij wil naar haar toe komen.

Zij moet zich vasthouden aan de tapkast. Zij droomt toch niet?

Nu leest ook Ilona de brief. Die is al net zo blij!

Als zij die avond dankbaar en gelukkig onder de wol liggen, zegt Ilona: „wat een geluk dat vrouw Sattler kwam! Nu hebt u net zulke blijde Kerstdagen als zij en ik heb u dit kerstgeschenk vandaag kunnen brengen enkel en alleen omdat u haar wilde helpen.”

Kerstfeest van Keesje

J. GOEDHART

Bam . . . bam . . . bam . . .
Hoog, in de toren, klept de klok.
Bam . . . bam . . .

Beneden, in de toren, bij de grote deur, trekt de koster aan het touw . . . éne . . . twee . . . De koster doet z'n best. *Ieder* moet het horen. Het is een heel belangrijk feest . . . *Kerstfeest!*

Kom . . . zeggen de mensen . . . kom . . . de klok luidt al . . . opschieten.

Dan gaan ze naar de kerk . . . in de kerk. Ze knikken elkaar toe . . . ze lachen . . .

Kijk, daar is Piet van de slager ook, die wil zeker ook het kerstverhaal horen . . . en . . . ja . . . op gewone zondagen is Piet niet in de kerk. Dan blijft hij lang op z'n bed liggen. Met 't Kerstfeest zijn er altijd mensen in de kerk, die anders niet zoveel komen.

De dominee preekt mooi.

De organist speelt prachtig.

De mensen zingen . . . blij . . .

En het zingen gaat zo fijn!

Arie van de bakker is er weer met z'n trompet. Hij staat boven, naast het orgel en hij speelt alle verzen mee op z'n trompet . . . prachtig.

Maar het allermooiste is toch de blijde Kerstboodschap. De boodschap, dat de Heer Jezus geboren is, in de stal bij Bethlehem.

Dominee preekt over de *zonde van de mensen* . . . maar ook over de *liefde van God*, juist over de liefde van God.

Dan gaat de kerk uit.

Vanmiddag zal er Kerstfeest gevierd worden van de zondagsschool.

Dat is fijn, zeg!

Dan krijg je koek, en chocolademelk en kerstkransjes en . . . een boek en een verhaal en zingen van de juffrouwen en nog veel meer.

Nu is het middag.

De koster heeft het al druk gehad; straks zal het Kerstfeest beginnen, om twee uur.

Naast de kerk is z'n huis, tegen de kerk aan bijna.

En daar, kijk . . . daar voor dat raam, zie je daar die vrolijke kijkers?

Die paar glinsterende ogen zijn van Keesje. Keesje van de koster.

Keesje mag vanmiddag mee, óók mee. En daarom staan z'n ogen zo blij. Keesje is nog maar vier jaar.

Maar tòch mag hij mee naar 't Kerstfeest. En dat is even fijn, zeg.

Keesje mag voor 't éérst mee, helemaal voor 't éérst.

Een paar kinderen staan al bij de grote kerkdeur.

Hè, ze zouden best nú al naar binnen willen en al het heerlijk vast zien.

Maar die deur is nog dicht. De koster doet hem straks pas open, tegen twee uur.

De koster is achter de kerk, in de konsistoriekamer. Daar is ook al de juffrouw van de zondagschool, en de meester. En de grote bus met chocolademelk is er óók al. Die bus staat zómaar boven op de zwarte kachel. Dan blijft de melk lekker warm, want de kachel brandt heerlijk. Z'n zwarte buik ziet een klein beetje rood . . . zó hard brandt de kachel.

Dan, ineens, staat Pappa in de keukendeur. „Kees . . . kom je?” Nou, dat hoeft Pappa geen twee keer te zeggen. Keesje huppelt mee . . . zó blij is hij. Uit de keuken is het maar twee stappen door

het kleine gangetje tussen het huis en de kerk... en ze staan in de konsistoriekamer, bij de deur naar de kerk. Keesje heeft hier al zo vaak gedribbeld... maar nu... nu is het toch véél fijner. „Dag Kees...” zegt Mamma nog even om 't hoekje... „veel plezier hoor.” Trouwens, Mamma moet nog de vaat wassen in de keuken... en Keesje kan best alleen... de juf zal hem zo wel een plaatsje geven... bij de andere jongens en meisjes...

Het orgel speelt... de deur gaat open... daar stromen de opgetogen kinderen de kerk binnen. „Kom je bij mij zitten... nee... hier... bij de kachel, joh...” Het is een blij geroep en gejoel van iedereen door elkaar...

En het orgel speelt... speelt... óók al zo blij en zo vrolijk...

Keesje zit vóóraan.

Z'n korte beentjes bungelen langs de poot van de stoel. En Keesje kijkt maar... kijkt maar... naar die mooie sinaasappelen en die prachtige boeken en... oh... kijk es... wat mooi is de Bijbel op de lessenaar versierd met takjes en rode knikkers...

Keesje komt ogen te kort.

Telkens kijkt hij even naar de zijkant van de kerk. Daar loopt Pappa en... nee... ja toch... dáár...

Hij lacht naar Keesje. Keesje lacht óók. Fijn hè, zo'n Kerstfeest.

Ineens speelt het orgel niet meer. De kinderen gaan vanzelf zachter praten.

Daar komt de dominee... en de meester... Maar de dominee gaat niet op de preekstoel. Hij gaat gewoon in een bank zitten, bij de andere mensen.

Vóór de lessenaar staat de meester. Keesje kijkt maar... Eerst gaan ze zingen.

Keesje kent het al een beetje.

Ere zij God... Ere zij God.

Dan gaan ze bidden en dan weer zingen en dan... dan gaat de meester vertellen.

Keesje luistert.

Hij begrijpt het eerst niet erg best, maar dan toch wel weer.

Het gaat over een klein Kindje... dat is Jezus.

De meester vertelt mooi. Keesje luistert goed.

De meester zegt, dat het kleine Kindje in een stal moet liggen, in een etensbak van de dieren. Want een wiegje is er niet.

En er zijn niet eens kleertjes. En geen dekentje...

Keesje luistert. Keesje denkt...

Dat is toch erg koud, helemaal geen dekentje. Wel een paar doeken zijn er...

Maar het is in de stal heel koud. En dan...

Dan *weet* Keesje het. Zómaar.

Hij luistert nu eigenlijk niet meer. Keesje *denkt*, ja... hij denkt héél erg.

Dan gaan ze wéér zingen en dan... dan mogen ze even... heel even samen praten.

Maar er lopen zómaar een paar kinderen van hun plaats. En nóg meer... en...

Keesje glijdt van z'n stoel... Niemand merkt het. Keesje botst tegen een grote jongen op.

Niemand ziet het.

Keesje loopt zómaar door het pad, met die andere kinderen... zómaar. Niemand ziet het.

Dan is Keesje bij de deur naar de konsistorie... die staat open...

Keesje dribbelt naar de deur van het gangetje... het gangetje, dat uitkomt in de keuken...

Maar... de keuken is leeg! Mamma is er niet...

Even staat Keesje rond te kijken.

Dan wéét hij het weer . . . 't mag bèst . . . ja hoor . . . bèst.
Wat wil Keesje dan? Vindt hij het dan niet fijn, in de kerk, op 't Kerstfeest?
Keesje . . . Keesje . . .

Ja . . . waar is Keesje?

Alle jongens en meisjes zitten weer op hun plaatsen en dan ineens . . .
Vader ziet Keesje niet . . . Hij zegt 't tegen de meester, bij de lessenaar.
De meester kijkt rond. Keesje is er niet . . .
Alle kinderen kijken . . . Wat is er aan de hand?
Oh . . . ja . . . Keesje is er niet . . . Hij zit toch daar vooraan . . . nee . . . oh . . .
Nee . . . de stoel daar vooraan is . . . léég.
Is Keesje soms ergens in een grote bank gekropen!
Alle mensen kijken ook-al . . .
Nergens is Keesje . . .
Dan . . .
Dan gaat er heel voorzichtig achter in de kerk een deur open . . .
Het is net heel stil geworden in de kerk en iedereen hoort de deur opengaan.
Iedereen kijkt. Keesje!!
Kleine Keesje komt binnen. Gelukkig!
Maar . . . maar . . .
Daar komt Keesje al aan. Hij sleept iets mee . . . Het is . . . rood . . . en groen . . . en . . .
Nee maar . . . wat moet dat?
Keesje loopt maar door . . . naar de meester . . . helemaal naar de meester, daar voorin de kerk, bij de lessenaar . . . bij Pappa . . .
En Keesje sleept maar . . . sleept maar . . . met die *deken*.
Het is z'n *eigen deken* . . . van z'n eigen ledikant.
Die deken heeft Keesje zómaar gehaald . . . thuis.
Nu is hij bij de meester.
„Hier” . . . zegt Keesje . . .

De meester begrijpt er niets van.
Keesje houdt de deken zo hoog mogelijk voor de meester . . .
„Hier” . . . zegt Keesje weer . . . „Hier . . ., voor . . . voor het Kindje!”
Dan . . . oh . . . dan moet de meester toch even glimlachen . . . die
Keesje . . . wat aardig!
De meester neemt de deken aan. En de meester pakt Keesje óók zo-
maar op en hij zet Keesje vóór zich, boven op de bank, naast de
lessenaar.
Het is doodstil in de kerk.

De meester houdt de deken omhoog. „Kijk,” zegt hij . . . „dit heeft
Keesje gehaald . . . z'n eigen deken . . .”
Keesje glundert.
Alle mensen kijken naar hem.
Maar Keesje is helemaal niet verlegen . . . nee hoor.
„Kijk,” zegt de meester. „Keesje heeft z'n eigen deken van z'n bed
gehaald voor het Kindje in de stal . . . vinden jullie dat niet héél . . .
héél aardig van Keesje?”
De grote jongens lachen wat.

Maar de meester kijkt nu juist heel ernstig.

Gek is dat . . .

De meester vindt het *niet* raar.

De meester vindt het juist mooi . . . heel mooi.

„Jij bent een beste jongen, hoor,” zegt hij tegen Keesje.

Dan mag Keesje weer gaan zitten.

Maar de deken hangt de meester over de rand van de bank . . . iedereen kan het zien.

Dan gaat de meester nog even vertellen . . . nog héél even.

De meester zegt, dat Keesje zo heel goed de kerstgeschiedenis begrepen heeft . . . zo héél goed.

Want juist *dit* vindt de Heer Jezus zo fijn, dat wij wat over hebben voor een ander . . .

Keesje heeft z'n eigen deken gegeven . . . aan de Heer Jezus. Ja . . . heus . . .

„En misschien heeft Keesje het wel 't *allerbeste* begrepen” . . . zegt de meester „het allerbeste van ons allemaal.”

Keesje glundert weer.

Zie je wel . . . dat het best mocht?

De grote mensen kijken elkaar aan.

Ze denken allemaal 't zelfde . . .

Ha . . . die Keesje. En tòch!

De kinderen kijken óók elkaar aan.

Ze vinden het raar . . . die deken . . . en tòch . . .

Die Keesje.

Die kerstavond, als Keesje naar bed gebracht wordt, krijgt hij een extra zoen van mamma!

En de deken?

Nee . . . de deken heeft Keesje niet meer op z'n bed . . . niet die deken meer van vanmiddag. Die heeft hij immers weggegeven?

Maar gelukkig heeft mamma nog wel een andere . . . Die deken van vanmiddag zal mamma aan een arm kindje geven, dat het 's nachts koud heeft.

Dat vindt de Heer Jezus prettig, zegt mamma tegen Keesje.

Dat vindt Hij even prettig als dat Hij hem zelf gekregen had. Want de stal is er nu niet meer, maar een arm kind is altijd wel ergens dichtbij te vinden. En wat je aan een arme geeft, dat geef je aan Jezus. Begrijpt Keesje dat?

Ja, dat begrijpt hij.

Als mamma het licht uitdoet, ligt Keesje heerlijk toegestopt onder z'n deken.

En het Kindje in de stal . . . heeft het nu ook niet meer koud, denkt hij nog even.

Dat is toch het allerfijnste . . . vindt Keesje.

Lèkker!

En de Heer Jezus zal het nooit vergeten . . . dat van die deken . . . vast niet!

Dat heeft mamma ook nog gezegd.

Lèkker!

Liefde maakt sterk

MIEN LABBERTON

Nu moet je met je gedachten een eind op reis gaan, helemaal naar het noord-westen van Italië, naar een klein bergdorpje. Kijk er je atlas maar eens even op na. Dan zie je meteen, dat daar erg veel kleine riviertjes zijn, die als beken uit de bergen komen. Die vrolijke vlugge beekjes verenigen zich en stromen weer uit in een riviertje en dat rept zich weer voort naar een grotere rivier, die dan tenslotte in de Po uitmondt, of misschien wel in de Rhône, dat hangt er maar van af aan welke kant van de berg ze geboren werden.

In dat kleine bergdorpje woont Antonio Campezzo. Hij is negen jaar en niet groot van stuk. Maar hij heeft heldere ogen en hij weet altijd fijne spelletjes te bedenken. Aan de overkant van de herberg van Antonio's vader wonen Giovanni en Carlotta, de bakkerskinderen, en daar speelt hij altijd mee in de uren die ze niet op de schoolbank doorbrengen. Er is altijd heerlijk veel vrije tijd. 's Zaterdags is er nooit school, en in het voorjaar, de zomer en de herfst is er telkens wel een paar weken vrij, als de meester helpen moet met zaaien of hooien of het maaien en naar binnen halen van het koren, dat op de smalle akkers van de berghellingen groeit. Als ze tien jaar zijn, zullen Antonio en Giovanni ook mee moeten helpen - nu mogen ze in die weken nog spelen. Maar hoeveel ze ook van dat spelen houden, ze verlangen er toch naar, tien jaar te zijn.

Ze hebben een verrukkelijk speelterrein. Want achter de huizen en huisjes loopt zo'n klaterende bergbeek, spattend over de stenen. En krijgertje in die beek, dat is heel wat anders dan krijgertje in je tuin of op de weg. Springen van steen tot steen! Niet uitglijden - want ze kunnen flink glad zijn, die stenen - niet omvallen, geen enkels verzwikken, want dan zou er thuis wat zwaaien! Het is een heerlijk spel in de lente, als de eerste gele primula's komen kijken, en in de zomer, als de vlugge forellen door het water schieten en opspringen alsof ze mee willen spelen. En ook in de herfst, als er langs de beekrand hazelnoten te plukken zijn, wat de aardige zwarte eekhoortjes óók zo goed weten. En zelfs in de winter, als het zo wonderlijk mooi is met sneeuw of ijspegels, die neerhangen van de takken. Maar nooit kan het zo hard vriezen dat de beek tot een ijslaag verstart. Want hij komt van heel hoog, van onder een steile gletscher vandaan en hij heeft zo'n vaart, dat de vorst hem niet bijhouden kan. Al heeft hij soms ijs langs zijn kanten, in het midden blijft altijd dat heldere stroompje voortrennen langs zijn eigen weg. De kinderen zijn dol op hun beek. Hoe graag zouden ze de plek eens willen zien, waar hij nu eigenlijk als een lilliputter-watertje geboren wordt, helder en blauw! Maar dat kan nooit. Want daarboven woont de Boze Bergreus en die wil geen mensen in zijn rijk. Dat weet het hele dorp. Geen mensen, en vooral geen kinderen. Dat wordt door de grootvaders aan hun kleinkinderen verteld. Pas op voor de Boze Bergreus! Ze weten precies hoe ver ze omhoog kunnen gaan. Want als je zowat een uur langs de beek omhoog bent geklommen, is er aan je rechterhand een grote harde rots. Maar het is geen rots, het is het beeld van de Bergreus. Kijk maar! Het is heel duidelijk. Een hoog, breed voorhoofd, met dik haar er omheen gebeiteld, twee diepliggende strenge ogen, een scherpe neus en een dichtgeknepen mond. „Tot hiertoe en niet verder” - dat betekende dat beeld. Het was of het de woorden uitsprak, of de Reus zelf ze je toeriep. Hoe vaak hebben Antonio en Carlotta en Giovanni er naar staan te kijken? Ze wilden er dan zó graag voorbij, zó graag hoger gaan, maar ze hóorden die woorden als ze dat stenen gezicht zagen, en dan gingen ze hand in hand terug en vergaten te spelen, tot ze weer een goed eind lager waren.

Het is nu winter en de vakantietijd is juist begonnen, want het is de twintigste december. Er ligt sneeuw. Antonio komt al heel vroeg, het is nog niet eens goed licht, de deur van zijn vaders *albergo* (herberg) uit en glijdt naar de overkant. „Waar zijn ze?” vraagt hij aan de bakkersvrouw, die kilozakken met meel staat te vullen voor de klanten die straks komen zullen. Ze wijst met één vinger

naar boven - Antonio loopt snel het winkeltje door en een houten trap op. Halverwege fluit hij. Drie tonen. En metéén is daar Carlotta's stem: „Hé, jij? Zo vroeg?” zegt ze verbaasd.

„Roep Giovanni,” zegt Antonio.

Ze doet het. Ze is heel verwonderd, ze voelt dat er wat bijzonders is. Als Giovanni half aangekleed uit de slaapkamer komt, zijn gezicht nog afdrogend, zegt Antonio: „Ik kom afscheid nemen, ik ga op reis, naar een ver land, ik heb haast, a rivederci! (= tot weerziens). En meteen haast hij zich de trap alweer af. Als de twee anderen, die even van verbazing doodstil hebben gestaan, naar het kleine raampje rennen, van waaruit ze in de straat kunnen kijken, zien ze nog net, hoe Antonio in de cabine van een grote vrachtauto wordt geduwd, waar hij nu zit tussen twee mannen in. De auto toetert en glijdt weg. Ze voelen zich opeens eenzaam zonder hun vriendje. En ze begrijpen het niet. „Kom mee,” zegt Carlotta. „Doe gauw je jasje aan. Naar zijn moeder.”

Een half uurtje later weten ze méér. Antonio's moeder heeft hun alles verteld. „Antonio is met zijn vader naar Holland, naar zijn grootmoeder,” heeft ze gezegd. „Antonio is eigenlijk maar half een Italiaanse jongen, zijn vader is een Nederlander. Hij heette vroeger Camperts.”

„Wat doet hij dan hier?” had Giovanni gevraagd.

„Dat zal ik je uitleggen. Toen Antonio's vader nog een jonge man was van even twintig, is hij ziek geworden en hij moest van de dokter naar Zwitserland om te kunnen genezen. En toen hij wel beter was, was hij nog niet sterk, hij zou toch altijd in de hoge berglucht gezonder zijn dan in het lage noorderland. Daarom bleef hij en zocht werk. En weer later is hij in een vrije week de Italiaanse grens overgekomen en toen vond hij hier in het dorp de oude albergo leeg en te koop staan. Die heeft hij toen gekocht en toen is hij met mij getrouwd.” Ze lachte even. „We kenden elkaar al een poosje.”

Carlotta had heel slim gezegd: „U werkte zeker in die plaats in Zwitserland waar hij was, in een hotel of zo.”

„Precies! In een hotel in Zermatt. Daar werkten we allebei. Jij bent een kleine slimmerd, hoor.”

Maar Carlotta's gezichtje was eerst nog triest gebleven. „En nu is hij weg,” had ze gezegd, „en Antonio ook.” Toen was moeder Campezzo in de lach geschoten. „Maar ze komen terug, wat denk je nou! Luister maar verder. Er is een brief gekomen van Antonio's grootmoeder. Ze schrijft dat ze nogal ziek is en zo graag haar zoon nog eens wil zien. En haar kleinzootje wil ze graag eens zien, want die kent ze nog helemaal niet. Begrijpen jullie het nu? Daarom zijn ze gegaan.”

Ja, ze hadden het nu wel begrepen. En in de dagen die volgen, proberen ze alleen samen te spelen. Maar ze missen hun vriendje erg, heel erg.

En hoe gaat het nu in deze zelfde dagen met Antonio en zijn vader? Nièt zo goed als ze gehoopt hadden. Want je moet goed begrijpen, dat ze niet met een trein of een vliegtuig of een auto konden reizen. Daarvoor had Antonio's vader helemaal geen geld genoeg. Want geld verdienen deed hij met zijn kleine dorpsherberg niet veel. Net genoeg voor het dagelijks leven, meer niet. Vreemdelingen kwamen er haast niet, voor wintersport waren de hellingen niet geschikt en voor de meeste vreemde gasten was zijn hotelletje àl te eenvoudig. En op zo'n onverwachte reis had hij ook helemaal niet gerekend. Maar hij was altijd goedsmoeds, en zo had hij gedacht: „We zullen wel zien te liften, we komen er wel.” En hij had er zelf opeens ook heel erg naar verlangd zijn moeder terug te zien. Daarom had hij op die morgen, toen de chauffeur van een levensmiddelenbedrijf in zijn gelagkamer zat te ontbijten met koffie en brood, opeens gevraagd of ze met hem mee konden rijden.

„Ik moet naar Bern,” had de man geantwoord. „Maar of ik dat vanavond nog haal, weet ik niet. Kunnen jullie over tien minuten klaar zijn?”

Ze waren klaar geweest, en ze waren die avond nog in Bern gekomen, toen het al lang donker was. Bern is de hoofdstad van Zwitserland, dat weet je misschien al wel. Het is een mooie en prettige stad, maar om er 's avonds laat nog een slaappleats te vinden als je geen dikke beurs hebt, dat valt niet mee.

„Ga maar mee naar mijn huis,” zei de chauffeur. „Als jullie in één bed kunnen slapen tenminste.

Méér heb ik ook niet." Nu, dat ging best. En de volgende morgen begonnen ze vol goede moed, en vonden al gauw weer een lift. Helaas maar voor een kort eind.

In die volgende dagen ondervonden ze, dat het met het liften nog wel zou gaan, maar het slapen! Dat ging zo gemakkelijk niet, in al die vreemde plaatsen. Vaak moesten ze erg zoeken, vóór ze iets gevonden hadden dat ze betalen konden. En als ze dan onderweg soms ook al einden hadden moeten lopen, en niet al te best gegeten hadden, dan was Antonio 's avonds dikwijls zó moe, dat hij haast slapend aan de hand van zijn vader voortsjokte door zo'n vreemde plaats, waar ze niemand kenden. „Ze zouden wel plaats hebben als we meer betalen konden," zei Campezzo dan wel tegen zichzelf, maar zulke woorden zei hij nooit hardop. Tegen Antonio zei hij: „Hou je maar flink, wij zijn samen op reis, we komen er best." Dat maakte dat de jongen elke dag weer met nieuwe moed begon. Dan was hij zijn vermoeidheid van de vorige dag al lang weer vergeten.

En er was toch ook zo verbazend veel te zien voor een jongen, die nog niets anders van de wereld kende dan zijn eigen kleine stille dorp, al waren daar dan ook forellen en zwarte eekhoorns en een enkele maal een steenbok of zelfs een gems. Hij keek zijn ogen uit naar de gladde straten, de grote winkels, de prachtige auto's, de treinen, de fabrieken. Maar wat hij het allermooiste vond, dat waren de grote, stralende kerstbomen, die hij af en toe zag op een plein, vóór een kerk, bij een station, of achter winkelramen. Dan kon hij haast niet doorlopen, dan moest hij kijken. Alleen maar kijken.

Want nog nooit had Antonio een kerstboom gezien. Hij begon te vragen, hij moest er alles van weten. En zo kwam zijn vader er toe, hem op een avond, in bed, het Kerstverhaal te vertellen. Niet een kerstverhaaltje, maar Het Kerstverhaal. De geschiedenis van de Geboorte van het Kindje Jezus, dat later de liefde aan de wereld brengen zou.

Nooit nog had Antonio dat verhaal zo uitvoerig gehoord. Elke avond moest Vader het opnieuw vertellen, drie avonden achtereenvolgend. Want het is een verhaal dat steeds mooier wordt, hoe méér je het hoort. Zo werd de vermoeiende reis voor Antonio iets heel erg moois. Met verwonderde ogen keek hij naar het vlakke land. „Geen bergen meer," zei zijn vader, „nu schieten we op."

Ja, eindelijk kwam dan toch de dag, waarop ze in het noorden van de provincie Groningen, bij de oude grootmoeder aankwamen. Wát een vreugde was dat! En ze was ook niet ziek meer, ze moest alleen nog maar binnenshuis blijven. En wat was die Antonio al een grote jongen, vond ze. Was hij al groot genoeg om een kerstboompje te kunnen versieren? Ze had een boompje voor hem gekocht, zie je, en een doos vol versieringen stond klaar in de kast.

Antonio kreeg er een kleur van. Bestond zo iets? Dat je zelf . . . hij, Antonio, dat hij zelf . . . Zijn ogen werden sterren. Heel erg behoedzaam liet hij de slingers door zijn handen gaan en betastte de grote, zilveren ster.

Het werden voor Antonio wonderheerlijke dagen. En toen zijn kerstboompje brandde, vertelde Grootmoeder hem hetzelfde Verhaal. Vader vertaalde alles wat ze zei in het Italiaans. Grootmoeder vertelde het weer iets anders dan Vader het gedaan had. Meer alsof je er helemaal bij was en alles zelf meemaakte. Geen verhaal, maar echte levende werkelijkheid. Zoals hij met vader door de vreemde plaatsen, doodmoe, had voortgesjokt, zoekend naar een nachtverblijf, zo liep hij nu met Jozef en Maria mee en was blij met de veilige stal, die uitkomst bracht. En hij was de eerste die Het Kindje zag. Nog vóór de herders kwamen. Het stak een handje naar hem uit, en Maria glimlachte, omdat hij uit zijn broekzak een fluitje trok en aan het Kindje gaf . . .

Ook de blijste en mooiste dagen gaan voorbij. Zo heel lang konden ze ook niet blijven, want vóór Oudjaar moest Vader weer thuis zijn. Want dan liep zijn kleine hotelletje altijd helemaal vol. Van

heinde en ver kwamen dan jonge mannen en vrouwen, die als kind in het dorp hadden gewoond, om hun oude vaders en moeders op te zoeken en de Oudejaarsavond bij hen te zijn. Dan waren er in de dorps huisjes slaappleatsen te kort! Dan moesten alle bedden en rustbanken van de kleine albergo worden opgemaakt, om de gasten te herbergen. Voor die drukte mocht Antonio's moeder niet alléén komen te staan: Dus reisden ze in de avond van de negentwintigste december terug. Maar nu ging het per trein. Nacht en dag in een trein. Daar had Grootmoeders spaarbankboekje voor gezorgd.

Wat heeft die Antonio veel te vertellen, als hij zijn moeder en zijn vriendjes terugziet! Carlotta wil telkens opnieuw horen over die lichtstralende bomen en ze vraagt naar alle verhaaltjes die Grootmoeder verteld heeft. Maar het is moeilijk, iets terug te vertellen. Het lijkt altijd minder mooi dan je het zelf hebt gevonden. Daarom vertelt Antonio het Kerstverhaal maar liever niet.

Het is nu Oudejaarsnacht. Of eigenlijk al Nieuwjaarsnacht. De hele albergo is propvol. Antonio ligt in zijn warme bed, op zijn dakkamertje, en kan nog niet inslapen. Hij heeft hard meegeholpen met alles, hij is erg moe. Het is nu stil geworden in het volle huis. Dan hoort Antonio, hoe er op de voordeur wordt geklopt. Er doet niemand open. Vader en Moeder slapen, ze zijn óók moe. Wéér wordt er geklopt. En nóg eens weer. Antonio glipt uit zijn bed en steekt zijn hoofd uit het raam van zijn kamertje dat boven de voordeur is. En dan houdt hij zijn adem in. Daar beneden staan een man en een vrouw en de vrouw draagt een klein kindje. Hij kan het kindje niet zien, maar aan de doek ziet hij dat het er is. De maan geeft licht genoeg. Antonio roept: „Ik kom! Wacht u maar even!” Op zijn blote voeten glijdt hij de twee trappen af. Hij doet de voordeur open. „Wij . . .” begint de man. Maar Antonio gaat zelf al praten. „Alles is al helemaal vol,” zegt hij, „maar u mag mijn bed wel hebben.”

„God zegene je,” zegt de man. „Zij is zo moe. We hadden oponthoud.”

Voor hen uit gaat hij de trappen zachtjes weer op. Zij volgen hem, zonder spreken. Even later ligt het kindje al in zijn bed. Het slaapt meteen, het heeft roze wangetjes. De moeder dekt het toe. Ze neemt één van de twee dekens van het bed en reikt die aan de man. Dan gaat ze zelf ook liggen. En op de planken grond, samen onder één deken, ligt Antonio naast de vreemde man. Maar hij is hem niet vreemd, het is immers Jozef?

Och nee, hij weet heel goed dat het niet Maria en Jozef en Het Kindje zijn, maar dat doet er toch immers niet toe? Het is wel prettig om onder het inslapen te denken, dat ze het wèl zijn. Het geeft hem zo'n blij gevoel.

Als hij de volgende morgen wakker wordt van de geluiden van het huis, zijn ze al weg. Antonio kijkt naar het bed. Op de plaats waar het hoofdje van het kind gelegen heeft, ligt een papier. Er staat wat op geschreven. Antonio gaat er heen. Hij leest de woorden. Hij leest ze twee, drie keer.

„Liefde maakt sterk”, staat er op het papier. Hij begrijpt het niet goed. Maar hij is er toch blij mee. Hij vouwt het netjes dubbel en legt het in zijn kastje, onder een stapeltje ondergoed. Hij wil het bewaren, goed bewaren. Dat hij het telkens eens weer in zijn handen kan nemen en de woorden kan lezen . . .

Enkele weken later spelen ze weer met hun drieën aan de beek. De sneeuw is weg, de lucht is zacht. Ze klauteren hoger en hoger. Nòg hoger. „Niet verder,” roept Giovanni, „we zijn er al! Kijk dan toch! Het beeld!”

Maar Antonio loopt door. Langs het rotsbeeld en daar voorbij. Hij kijkt even achterom.

„Ik ben niet meer bang,” roept hij. Hij moet opeens aan die drie woorden van het briefje denken, al begrijpt hij zelf niet waarom. Hij voelt zich sterk. Het is een blij gevoel.

En omdat Antonio niet meer bang is, zijn Giovanni en Carlotta het ook niet meer.

De kerstkaart

MAJA VAN HEEMSTRA

Kijk eens wat een mooie kerstkaart we hebben gekregen!” en moeder laat Jetje zien wat de post net gebracht heeft. Het is een grote kaart met een gekleurd plaatje erop: een gezellig klein huisje met een rieten dak, het staat in een tuin waar 's zomers zeker veel bloemen achter de geschoren beukenhaag bloeien. Maar nu ligt er sneeuw en de ramen met de kleine ruitjes zijn dicht. Voor een van de ramen staat een kerstboom met kaarsjes en zilveren slingers, ballen en klokjes. „En dan moet je eens kijken als we er een brandende kaars achter zetten,” zegt moeder weer, „dan is het nòg mooier!” En meteen steekt zij een kaars van de kerstboom aan en houdt de kaart ervoor - wat is dat prachtig! Nu lijkt 't net alsof de kaarsjes van de kerstboom op 't plaatje branden en de slingers, ballen en klokjes glimmen door 't licht.

„En in die kamer zitten kinderen om de kerstboom en de moeder leest een kerstverhaal voor,” zegt Jetje, nadat zij eerst een hele poos heeft zitten kijken naar de mooie kaart.

„En wat doet de vader?” zegt vader lachend vanuit de grote leunstoel waar hij zit te lezen. „Of is die er niet bij?”

„Er is niemand bij,” zegt moeder. „Jetje zuigt de kinderen en de moeder maar uit haar duim.”

„Maar 't kan toch best?” zegt Jetje.

„Ja, natuurlijk kan het best,” antwoordt moeder. „En ik denk dat we, als we werkelijk in dat huisje konden kijken, ook wel een vader en moeder en kinderen zouden zien zitten bij de kerstboom.”

„Zou het een echt huisje zijn?” vraagt Jetje; zij kan maar niet genoeg krijgen van het plaatje en houdt het nog steeds voor de brandende kaars.

„Dit is een tekening, maar er bestaan wel zulke huisjes. Niet in de stad, maar buiten op 't land. Als je, zoals wij, op de zesde verdieping van een flatgebouw woont, dan zie je ze niet. Maar als je met oudjaar bij tante Toos gaat logeren, dan zul je wel zulke huisjes zien. Want oom en tante wonen ver van de stad weg.”

En moeder kreeg gelijk. Toen Jetje nieuwjaarsmorgen aan tante vroeg of zij een eindje mocht gaan wandelen, zei tante Toos: „Natuurlijk wel! Je bent nu zo groot nu je alleen mag komen logeren, dat je ook gerust alleen mag gaan wandelen. Loop de zandweg maar af, dan zie je in de verte een bos. Daar is oom heen gegaan om naar de omgewaaide dennen te kijken, want 't heeft vannacht zo gestormd. Dan vraag je oom maar meteen om mee naar huis te komen, want ik ga koffie zetten.”

En daar wandelde Jetje dan in haar eentje door 't onbekende land. Wat was 't hier stil! geen trams en geen autobussen, geen bromfietsen en zelfs niet 't lawaai van 't motorwagentje van de melkboer. Je hoorde niets dan de kraaien en de wind door de bomen en heel in de verte een trein. 't Begon een

beetje te sneeuwen, misschien zou ze morgen wel sneeuwballen kunnen gooien. Met oom en tante? Ja, dat dacht ze wel. Oom en tante hadden zelf geen kinderen, maar ze konden net zo spelen alsof ze ze wel hadden.

Jetje keek naar de kale bremstruiken en de hakerige bramentakken, naar de brede sporen op de zandweg die de boerenkarren hadden gemaakt, naar de bruine blaren die in de sloot waren gewaaid en het gras dat er zo heel anders uitzag dan 's zomers. Ze dacht bij zichzelf dat, als zij een geitje of een kalfje was, ze 's winters geen gras zou willen eten, het leek veel harder dan in de zomer. Een mol was aan 't werk geweest en had overal zijn zandhoopjes achtergelaten. Daar sprong een mereltje van tak naar tak, om aan de rode besjes te pikken.

Wat was 't heerlijk om als een groot meisje zo alleen aan de wandel te zijn, dacht Jetje. En wat was er veel te zien buiten, net zoveel als in de stad, maar heel andere dingen. Bij de bocht van de zandweg zag zij opeens het bos waar zij oom zou vinden. Maar zij zag nog iets! zij zag het huisje van de kerstkaart.

Een klein huisje met een rieten dak. Er omheen een tuin, waar 's zomers zeker veel mooie bloemen zouden staan, maar nu was het kaal, er lag wat sneeuw en de beukenhaag leek erg dor. De ramen hadden kleine ruitjes en waren dicht. En... voor een van de ramen stond een kerstboom met zilveren slingers, ballen en klokjes.

Jetje was stil blijven staan, net alsof zij geschrokken was. Maar het was geen naar gevoel, dat ze had. Nee, een prettig gevoel, alsof je ook prettig kon schrikken. Een gevoel van iets te herkennen. Moeder had gelijk: als je op 't land kwam, zag je zulke huisjes.

Zij liep langzaam door en zag het houten tuinhekje openstaan. Zou zij even in de tuin mogen kijken? Ze kon 't aan niemand vragen en liep heel langzaam het tuinpad op om de kerstboom beter te kunnen zien. Het was net alsof er niemand in het huisje woonde. Maar wie had dan de kerstboom versierd?

„Wie ben jij?” hoorde ze opeens van heel dichtbij. Ze keek verschrikt op. Een grote jongen kwam om het huis gelopen.

„Ik ben Jetje,” zei ze zachtjes. „Woon jij in dit huis?”

„Ja,” zei de jongen kortaf. Het was net alsof hij bedroefd was.

„Vader en moeder kregen een kerstkaart en daar stond net zo'n huisje op met een kerstboom voor de ramen en sneeuw in de tuin.”

„O,” zei de jongen. En verder zei hij niets. En 't was alsof hij nog bedroefder keek.

„En toen zei ik, dat om de kerstboom kinderen zaten en dat de moeder een kerstverhaal voorlas. Maar ik zie helemaal geen kinderen en ook geen moeder. Woon je hier alleen?”

„Ik woon hier met mijn vader en mijn moeder,” zei de jongen.

„En heeft je moeder een kerstverhaal voorgelezen?” vroeg Jetje weer.

De jongen zei niets. Hij schopte tegen een klomp aarde, zodat die een eind verder rolde en uit elkaar viel. Toen keek hij naar Jetje en hij zei: „Mijn moeder is ziek. Erg ziek. Zo ziek, dat de dokter niet weet of zij beter wordt.”

Jetje keek verschrikt naar hem. Daarom zag de jongen er zo bedroefd uit! Zijn moeder was zo ziek, dat ze misschien niet beter werd. Zij durfde niet meer naar hem te kijken, want 't was net alsof hij huilde. Hij had met zijn mouw langs zijn ogen geveegd.

Maar opeens kreeg Jetje een idee. Wat had moeder ook weer verteld bij de kerstboom? Dat je, als je verdriet had, dit aan het Christuskindje mocht zeggen. En dat het Christuskindje je dan hielp om je verdriet te dragen en je sterk te maken. Want het kon je niet altijd geven wat je vroeg. En het Christuskindje hielp je niet alleen met Kerstmis, maar het hele jaar door.

„Heb je 't dan niet aan het Christuskindje verteld?” vroeg Jetje.

De jongen draaide zich half om en zei: „Dat helpt toch niets.”

Jetje schrok weer. Dat helpt toch niets? En moeder had gezegd, dat dan alles niet meer zo moeilijk voor je was. En moeder wist 't natuurlijk goed.

„Hoe weet je dat nou?” zei ze toen. „Moeder heeft me verteld, dat het Christuskindje je áltijd wil helpen.”

„Dat kan toch niet!” zei de jongen, en hij keek nog altijd bedroefd, en zelfs een beetje boos. „Het Christuskindje? Dat is al zo lang geleden gebeurd. En m'n moeder wordt vast niet beter. De dokter zegt, dat 't een dubbeltje op zijn kant is. En de dokter is erg knap, zegt vader. En vader zit de hele dag bij moeders bed. En we hadden deze vakantie samen uit zullen gaan. En we hadden samen bij de kerstboom zullen zitten. En nu zijn de kaarsjes van de kerstboom niet eens aan geweest, want vader zei dat 't toch niet echt Kerstfeest was, als moeder er niet bij was. En ik ben de hele dag alleen en ik mag alleen 's morgens en 's avonds moeder even goeiendag zeggen. En moeder is zo mager geworden. En zij is zo stil. Zij kan bijna niet praten. En . . .” Maar verder kwam hij niet, want hij hilde nu heus.

Jetje stond er verslagen bij. Die arme moeder. En die arme jongen. Wat moest zij doen?

De jongen was een paar stappen opzij gegaan en stond bij de beukenhaag uit te zien naar het bos in de verte. Jetje keek even naar het huisje. De kerstboom stond voor 't raam en de zilveren versierselen glansden in het licht van de zon, die even tussen de sneeuwwolken door scheen. Boven in een der kamers was licht aan, daar lag zeker de moeder die zo ziek was.

Zij draaide zich weer naar de jongen om. „Als we nou eens sámen vroegen, of je moeder beter mag worden?” zei ze zachtjes.

De jongen keek op. Dikke tranen biggelden over zijn wangen. Jetje pakje hem bij de arm. „Als we nu hier knielen, hier ligt nog geen sneeuw. En dan bidden we samen en vragen het 't Christuskindje.”

De jongen wachtte even. Hij hilde niet meer. En opeens knielde hij neer en Jetje haastte zich om het ook te doen.

„Christuskindje, mag de moeder van deze jongen weer beter worden? En wilt U hem helpen, dat hij niet meer zo bedroefd is? En mag hij dan de kaarsjes aansteken van de kerstboom? Amen.”

Het was even stil. Toen stonden zij allebei op. De jongen keek niet meer zo bedroefd, wel heel ernstig.

„Daar komt oom aan,” zei Jetje, „ik moet naar huis. Dag!”

„Dag!” zei de jongen.

„Ik hoop dat je moeder gauw beter wordt,” zei Jetje nog. Maar de jongen had zich al omgedraaid en was om 't huisje heen gelopen.

Toen ze bij tante kwam, vertelde ze alles. „Och, die arme Tjeerd,” zei tante, „ja, zijn moeder is erg ziek. Ik zag er net de dokter weer heen gaan.”

„We hebben 't Christuskindje gevraagd zijn moeder weer beter te maken,” zei Jetje.

„We zullen allemaal aan God vragen of Tjeerds moeder weer beter zou mogen worden,” zei oom.

„Ja, en als God dat goed vindt, dan zal hij haar zeker beter maken,” voegde tante erbij.

De laatste dag van Jetjes vakantie was aangebroken. Morgen zou ze weer naar de stad en naar school gaan. Morgen zou zij weer door de bekende straat lopen en weer 't lawaai om zich heen horen. Maar vandaag wandelde zij nog even alleen langs de zandweg. En ze kwam natuurlijk ook bij het huisje met het rieten dak. Het begon al een beetje schemerig te worden; ze moest zo omkeren en naar huis. Nog even kijken of ze Tjeerd ook zag. Ze stond stil bij het open tuinhekje. En wat zag ze? De Kerstboom stond nog altijd voor het raam, maar vandaag brandden de kaarsjes! Zonder te weten wat ze deed liep ze 't tuinpad op en stond toen vlak voor het raam. Bij de kerstboom zat Tjeerd. Hij zag haar en stond meteen op en kwam even later uit de voordeur gerend.

„Het Christuskindje heeft moeder beter gemaakt!” riep hij. „De dokter heeft gezegd, dat 't nog lang zal duren, want moeder is zo zwak. Maar zij wordt weer helemaal beter. En in de Paasvacantie gaan we samen uit. En vader heeft de kaarsjes aangestoken, gisteren, en vandaag weer!”

„Zie je wel?” zei Jetje ernstig. „Ik wist 't wel. Moeder had 't toch ook gezegd, dat je alles aan 't Christuskindje kunt vertellen.”

„Ik ben zo blij!” zei Tjeerd. En hij keek helemaal niet bedroefd meer. Hij straalde over zijn hele gezicht.

Toen Jetje de volgende dag thuis kwam, vertelde zij alles over het huisje van de kerstkaart en Tjeerd en dat zij samen gebeden hadden dat zijn moeder weer beter mocht worden. Zij zat bij vader op schoot. Vader en moeder zaten stil te luisteren. En toen zij 't verhaal verteld had nam vader zijn dochtertje stevig in zijn armen en moeder gaf haar een zoen.

De dag vóór Pasen kwam er voor Jetje een grote enveloppe, daar zat een kaart in, net zoiets als de kerstkaart.

Het was een foto van een huisje met een rieten dak en een beukenhaag om de tuin. Maar nu bloeiden er mooie bloemen in die tuin en de ramen van de kleine ruitjes stonden open. Er onder was geschreven: „Met veel liefs van de moeder van Tjeerd, die zo dankbaar is dat zij beter mocht worden.”

Een ongewone Kerstviering

TOOS BLOM

Nico was geen aardige jongen, daar was iedereen het wel over eens. Mijnheer op school vond hem lui en onwillig en ruw. De jongens gebruikten het woord gemeen, maar of dat woord wel voor hem van pas was weet ik niet zo zeker. De dieren waren over 't algemeen niet bang voor

hem. De mensen in het kleine straatje waar hij woonde vonden hem een bezoeking, als ze zijn gevaarlijke spelletjes zagen en zijn ruwe taal hoorden of hem zagen vechten. Zijn moeder wist, als zijn vader op zee was, geen raad met hem. En de kleine zusjes kwamen elk ogenblik huilend thuis: „Die akelige nare jongen!”

Vandaag was hij in een bijzonder slecht humeur. Dat kwam zo:

Gisteren hadden zij kerstvacantie gekregen. Niek was dadelijk uit school samen met een klasgenoot naar de kerstbomenmarkt gegaan en ze hadden er fijn allerlei afval bijeen gezocht, om thuis te versieren. Maar de ander was groter en sterker dan hij en was met het meeste gaan strijken. Toch was Niek blij thuis gekomen met wat takjes dennegroen en een takje hulst, maar ja, veel te laat. Hij kreeg dadelijk op zijn kop, omdat ze al bijna klaar waren met eten en het eten was koud. Dat kon hem niet schelen. Maar moeder had wel eens iets over zijn feestbijdragen kunnen zeggen, vond hij.

Hij schikte ze om zijn bord terwijl de zusjes, die altijd treuzelden met eten, toekeken. Toen zei de grootste van de twee: „Wij gaan lekker met Kerstdag naar tante Nel, Die heeft een kerstboom.”

Niek zei een ruw woord van verrassing. Een kerstboom! Was dat even fijn!

„Ja, maar jij mag niet mee.”

„Och meid, daar zal jij wat van weten!”

In plotselinge angst dat het waar zou zijn gaf hij haar een stomp zodat ze van de stoel rolde. Moeder die al in de keuken was, kwam op het gejammer aanlopen.

„Wat is dat hier? Ben je al thuis? Kun je weer niet van je zusje afblijven?”

„Ze zegt dat ik niet mee mag naar tante Nel!”

„Dat is ook zo,” zei moeder. „Ze wil je er niet bij hebben. Je hebt de boel al eens kort en klein geslagen, zegt ze.”

Niek stond even sprakeloos over zoveel hardheid.

„En wat moet ik dan?” vroeg hij eindelijk. „Ik alleen thuis blijven zeker?”

„Jij alleen in huis? Ik zou geen ogenblik rust hebben,” zei moeder. „Anders ben je ook nooit in huis. Je gaat die paar uurtjes de straat maar op. Of naar een vriendje.”

't Was waar, als er niet gegeten of geslapen moest worden, was Niek altijd buiten. Maar naar een vriendje? Dat was onnozele praat, vond hij. Net of zo'n moeder ze graag in huis had!

Nu zwierf hij de hele volgende dag over de kerstmarkt. Hij bekeek alle stalletjes met opgesierde mandjes. Dat moest je nou kunnen kopen, zo een met besneeuwde denneappels en rood lint!

Als hij lang bleef staan kijken, of alleen maar een vinger uitstak om te voelen of de sneeuw echt was, werd hij weggejaagd. Bij een stalletje met kerstboomversierselen vond hij een halve rode

kerstbal, die hij voorzichtig in een stukje vloeit, dat hij van de man afbedelde, in zijn zak stak. Een paar mooie scherven hield hij op zijn platte hand om er naar te kunnen kijken.

Later hing hij tegen de brugleuning, daar waar het bos van samengebonden dennebomen het dichtst was. Soms hadden de mensen die een boom kwamen kopen de handen te vol. Dan hadden ze wel eens iemand nodig, om hem thuis te brengen. Twee keer lukte het Niek een vrachtje te krijgen. Eenmaal was het een dubbeltje en eenmaal een kwartje.

Ouwe Arie stond er ook. Die kreeg de meeste vrachtjes. Maar een keer was het zo'n grote boom, dat de oude man hem niet goed alleen dragen kon, niet zover. Toen sprong Niek op hem toe.

„Samen?” vroeg hij.

Arie keek bedenkelijk. Natuurlijk had hij geen zin, Niek wat van zijn verdienste af te staan. Maar toen zei hij:

„Nou, pak an dan.”

Ze liepen ieder aan een kant van de boom. Niek kende Ouwe Arie wel. Hij woonde in dat kleine scheve huisje net buiten de stad, waar het bos begon. Hij woonde er alleen. Een kluzenaar, zeiden de mensen. Een lelijke ouwe kerel, zeiden de jongens, die hem plaagden. Je kon hem gemakkelijk plagen. Hij was dadelijk razend. Als je maar een kluitje tegen zijn raam gooide of als je maar eventjes voor zijn deur zong van Arie Bombarie, kwam hij al met een stok naar buiten stuiven. Maar Niek had hij nooit te pakken gekregen. Zou hij hem nu herkend hebben? Vast niet, dan had hij hem niet met de boom laten helpen. In ieder geval zou Niek zich nu maar koest houden. Toen de boom op zijn bestemming aangekomen was, had Arie drie kwartjes.

Niet mis!

„Dat's dan ieder,” rekende Niek vlug, „zeven en dertig en een halve cent. Laten we zeggen, jij acht en dertig en ik zeven en dertig.”

„Hoor zo'n snotaap,” zei Ouwe Arie. „Een duppie kan je krijgen, dat komt beter uit!”

„Eerlijk is eerlijk, Arie! Ieder de helft. Ik heb ook de helft gedragen.”

„Moet jij er van leven?” vroeg Ouwe Arie.

„Jij ook niet! Jij heb je ouderdomsrente toch zeker?”

De oude man bleef staan.

„Wel alle . . . !” begon hij. Toen zei hij:

„Een mens wil ook wel eens een extraatje. Kan ik tenminste morgen een borreltje nemen bij Jaap Schot in het Marktstraatje.”

„Even goed kan je me wel een kwartje geven,” zei Niek. „Is dat een kroeg? O - die met dat rode gordijn?”

„Mmm!” knikte Ouwe Arie. „Alleen is maar alleen, zie je.”

Toen waren ze weer bij de markt. „Nou vooruit, een kwartje dan.”

Niek kreeg nog twee keer een vrachtje. Een keer kocht hij aan een automaat een bal gehakt en bij de man van de kerstversierselen kocht hij een slinger van glinsterende balletjes, zilver en rood. En toen was zijn geld nog niet op. Maar niemand kreeg zijn slinger te zien en de halve bal ook niet. Zouden ze wel willen! Hij stopte ze weg in het uiterste hoekje onder zijn bed op de zolder.

Op Kerstmis is er niks aan op straat!

De kerstmarkt was leeg en opgeruimd en waar de jongens zaten snapte je niet. Er liep geen mens op straat, waar je wat aan had. Zeker omdat het zulk vies weer was. Ze zaten bij hun kerstbomen natuurlijk. Niek zag heel wat bomen door de ramen. Soms bleef hij staan kijken, dan kwam er een kind voor staan en stak haar tong uit. Of ze schoven er een gordijn voor. Eenmaal wenkte een vrouw, dat hij binnen mocht komen. Maar hij liep gauw weg. Hij wou niet bij zo'n vreemde kerstboom, als hij van zijn moeder niet mee mocht naar tante Nel.

Later werden de lichtjes aangestoken, het was vandaag zo vroeg donker. Toen kon hij beter kijken. Maar wat had je er aan, als je er niet bij hoorde?

De hele dag zwierf hij op straat, koud en landerig. En toen hij naar huis kon gaan, deed hij het toch niet. Waarom zou hij? Om ze te horen vertellen van de boom en het lekkers? Misschien hadden ze iets voor hem mee genomen. Maar die gedachte bracht hem toch niet naar huis.

„Alleen is maar alleen,” zei hij tegen een beslagen raam, waarachter kaarslicht scheen.

Ouwe Arie was ook alleen, maar die zat warm in het kroegje in het Marktstraatje. Voor hij het wist, stond Niek in het nauwe portiekje achter het verschoten rode gordijn. Hij hoorde stemmen en hij voelde een warme luchtstroom. Het rook er een beetje raar, rook en iets zoetigs. Opeens zag hij in

gedachten zijn vader in de deur staan. Als die hem nu eens hier zag? Hij wist het wel! Een pats om zijn oren, of een trap tegen zijn broek en dan naar huis en naar bed. Maar zijn vader was op zee, heel ver en Niek was koud en flauw en hij wou niet naar huis - nog niet. Misschien was er achter het gordijn een kerstboom.

Even later stond hij midden in de blauwe sigarenrook en de warmte van een roodgloeiende kachel drong door zijn jasje heen. Hij rilde. De kroegbaas kwam naar hem toe.

„Wat moet jij hier, kabouter?” vroeg hij. „Zoek je iemand?”

Niek schudde zijn hoofd.

„Nou, wat moet je hier dan?”

Niek keek rond. Achterin, alleen, tegen de muur zat Ouwe Arie.

Een man zei: „Hij wil een borrel,” en hij lachte lawaaiig en sloeg met een leeg glas op tafel. Toen zag ouwe Arie hem.

„Wel alle . . .” begon hij en toen:

„Wil jij wel eens als de drommel maken dat je weg komt! Je hoort hier niet, snotaap!”

„Jij hoort hier zeker wel!” riep Niek opeens heel boos.

„O, ik!” zei Ouwe Arie. „Zo'n ouwe kerel als ik! Dat komt er niet op an. Ik ben maar alleen.”

„Nou, ik ben ook alleen,” zei Niek, met een verraderlijke trilling in zijn stem. „En ik heb net zo'n dorst en het is zo lekker warm.”

De kroegbaas greep hem bij de arm.

„Je weet zeker wel dat we voor zulke mannen als jij niet schenken mogen, hè? Smeer 'm nou maar 's gauw, jongetje! Je moeder zal je wel zoeken.”

„Mijn moeder. . .” begon Niek. Hij wou zeggen: mijn moeder is er niet, maar ze was er natuurlijk wel. Toen stond Ouwe Arie opeens naast hem.

„Laat hem maar effetjes, baas. Laat-ie zich maar even warmen. En heb je vrouw niet wat warmes voor zo'n koter te drinken? Ik betaal.”

„Ik heb zelf geld,” zei Niek, „van gister.”

„Ik betaal,” zei Ouwe Arie nog eens.

De vrouw had iets warmes: een groot bord erwtensoep. En toen kreeg hij nog een glas prik na, omdat hij zo'n dorst had.

„Nou gaan we,” zei Ouwe Arie en betaalde.

„Waar woon je?” vroeg hij, toen ze buiten stonden.

„Kan ik niet met jou mee?” vroeg Niek.

„Met mij?” Ouwe Arie bleef hem zolang staan aanstaren, dat Niek dacht dat hij misschien wel staande in slaap gevallen was. Hij gaf hem maar eens een duwtje.

„Ja,” zei Arie, „maar dat vindt je moeder niet goed.”

„Wat kan dat schelen,” zei Niek onverschillig. „Nou?”

„D'r is niet veel an bij mij,” zei Ouwe Arie. „Ik heb niks in huis voor de visite en 't is er koud ook.” Maar hij had zich al in beweging gezet en Niek stapte naast hem voort.

„Nou, we hebben toch al wat gehad,” zei hij, „en we kunnen toch de kachel wel aanmaken. Heb je kolen?”

„D'r is wel hout in het schuurtje en anders in het bos. Maar je kan beter naar je eigen huis gaan.” Dat wist Niek nog niet zo zeker.

„Heb je een kerstboom?” vroeg hij even later.

„Een kerstboom?” de oude man bleef weer staan en keek Niek achterdochtig aan. De aap hield hem voor de gek!

„'t Zou toch wel kunnen,” zei Niek, „dat jij de laatste kerstboom van de markt had gekregen. Omdat die toch niet meer verkocht werd. Dat kan toch!”

„Wat moet zo'n ouwe dronkelap als ik met een kerstboom?” zei Ouwe Arie.

„Ja, maar IK zou 't fijn vinden. En als je er eerst maar eens eentje had! O! - Ik weet wat. Je kan er

best een uit het bos halen.”

Voor de derde keer bleef de oude man staan om de kleine jongen naast hem aan te zien en hij zei weer: „Wel alle . . . !”

„Wacht eens eventjes,” riep Niek. „Ik heb een slinger. Die heb ik gister op de markt gekocht. En een bal ook. Die is wel een beetje stuk, maar dat is niet zo erg. Die kan ik best even halen. Dan moet jij hier op me wachten. Je kan wel in dat portiekje gaan staan. Maar niet weglopen, hoor! Zal je op me wachten?”

Ouwe Arie schudde zijn hoofd, nog te verbouwereerd om iets te zeggen en Niek draafde weg. Een ogenblik dacht de oude man er over om toch weg te gaan. Wat moest hij met dat kereltje? Daarnet in de kroeg had het even zeer gedaan, om hem daar te zien, omdat hij aan zijn eigen jongens moest denken, toen die klein waren. Had hij die toen soms graag in een kroeg willen zien? Nu zag hij ze nooit meer. Ze waren weg, alle twee, naar Amerika of China, wat wist hij er van? Ze lieten nooit iets van zich horen. En sedert zijn vrouw dood was, had hij nooit meer ander gezelschap, dan dat in de kroeg.

Maar hij bleef wachten en hij dacht er over hoe hij een boompje zou kunnen bemachtigen. Een kerstboom! In zijn huis!

Niek kwam buiten adem terug.

„Ze hebben er niks van gemerkt,” zei hij hijgend. „Ik ben de poort door gegaan. Heb jij kaarsen?”

„Weet je nog wat?” zei Ouwe Arie, „Kerstboom! Kaarsen! Ik ben Sinterklaas niet!”

„Nogal wiedes, Sinterklaas heeft niks met Kerstmis te maken.” Maar de kaarsen kwamen er ook, want Ouwe Arie wist de man van het kaarsenkerstmarktstalletje te wonen en daar bemachtigde hij achterom een pakje kaarsen met houders en al.

Zeker hebben er niet vaak op Kerstavond twee mannen zo hard gewerkt als Ouwe Arie en Niek.

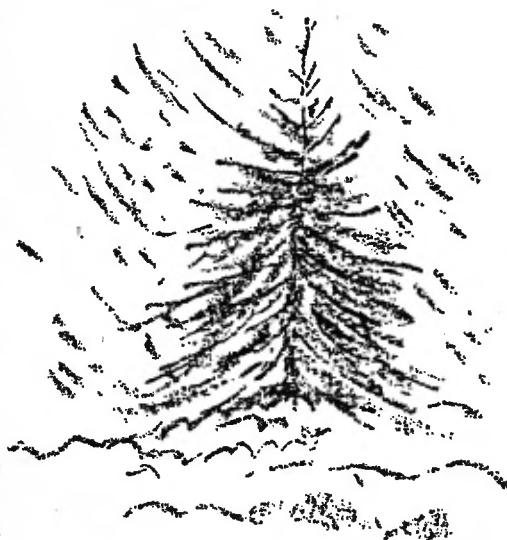
Eerst in Arie zijn donkere rommelhok alles overhoop halen, voor ze een zaag vonden. Toen een boompje zoeken en dat omzagen met de stompste en meest roestige zaag van de wereld. Toen thuis de kachel aanmaken, die daar helemaal niet over te spreken was en rookte als een vuurspuwende berg. En 't ergste karwei was nog om de boom op te zetten. Maar Ouwe Arie bedacht er iets op. Hij trok een lange spijker uit de schoorsteen en die moest hij toen eerst recht slaan. Toen kneep hij met een nijptang de kop er af, sloeg hem half in de vloer voor de tafel, boorde een gat in de dennestam en sloeg toen met een forse slag de boom op de spijker. En de boom stond!

Toen de kaarsen opgestoken waren en de slinger en de bal zo waren opgehangen, dat ze mooi in het kaarslicht glommen, keek Ouwe Arie een beetje verlegen om zich heen. Hij had een stoel naast de kachel getrokken.

„Als jij eens op een stoof ging zitten, vrind,” zei hij, „van de andere stoel is de poot stuk, zie je.”

Niek keek eerst Ouwe Arie aan en toen keek hij de kamer rond. Het zag er hier wel erg arm uit, veel armer dan bij hem thuis. Maar dat had hij nog niet opgemerkt en hij vond het best om op een stoof te zitten. Het kwam niet alleen door de lichte boom, dat hij de armoede in de kamer niet voelde. Eerst was dat misschien gekomen door het samen werken, om het mooi te maken. En nu had Ouwe Arie hem vriend genoemd! En al die tijd had hij geen onvriendelijk woord gehoord. En ook niet gezegd! Ze hadden elkaar geholpen. En Ouwe Arie had hem warme soep gegeven.

Niek zette zijn stoof vlak bij de knieën van de oude man. Met zijn hoofd in zijn handen en zijn ellebogen op zijn knieën keek hij peinzend in de kaarsvlammen, die zachtjes heen en weer wapperden. De oude man zat heel stil en zweeg. Toch keek hij niet naar de kerstboom, maar naar het blonde

jongenshoofd naast zijn knie en eens maakte zijn hand een beweging of hij de jongen over zijn haar wou strijken.

„Ben ik echt je vriend, Ouwe Arie?” vroeg Niek.

„Ja, dat zou ik wel zeggen,” zei de oude man.

„Dan ben jij mijn vriend ook,” zei Niek. „We hebben ook nog nooit ruzie gehad.”

„Moet dat dan?” vroeg Ouwe Arie.

„Nou, ik heb wel vaak ruzie hoor. En jij ook! Dat weet ik! Als je met je stok naar buiten komt!”

Ouwe Arie bromde wat.

„Maar wij hebben geen ruzie,” zei Niek weer.

„Denk je dat ze dat bedoelen met vrede op aarde?”

„Dat kon je wel eens aan het goeie eind hebben,” zei Ouwe Arie en het was net of hij lachte. Dus lachen kon hij ook.

„Denk je dat het door de kerstboom komt, Arie?”

„Nee,” zei Ouwe Arie. „nee, door de kerstboom komt het niet. 't Komt doordat de ene mens goed wil zijn voor de ander. Als alle mensen maar goed voor elkaar waren, dan waren we allemaal gelukkig, denk ik.”

Toen de kaarsjes uitgebrand waren, stuurde de oude man de jongen naar huis.

In hun straatje kwam zijn moeder hem tegemoet met een doek om haar hoofd.

„Waar blijf je!” zei ze. „Waar zit je de hele dag in vredesnaam? Ik ben je al twee keer wezen zoeken.”

„Bij m'n vriend,” zei Niek.

Moeder duwde hem het gangetje in.

„Ze hadden er een kerstboom ook,” zei Niek.

Moeder bekeek hem eens goed.

„Je bent niet nat,” zei ze, „en je hebt je niet eens erg toegemaakt.” Ze stonden nu in de kamer en Niek begon zich uit zijn jas te werken en keek naar de doos op het kastje.

„Ga maar gauw naar bed,” zei moeder, „O ja, tante heeft nog wat voor je mee gegeven.”

„O,” zei Niek. Het waren twee koekjes, twee fondants, twee chocolade kerstkransjes en een glanzend rood pakje.

„Niet alles opeten,” zei moeder. „Ook wat voor morgen bewaren.”

Maar Niek nam er een koekje uit en deed het doosje weer dicht.

„Morgen ga ik weer naar m'n vriend,” zei hij.

„Je doet maar,” zei moeder.

Kerstspel

Voor de huiselijke kring, zondagsschool, kinderclubs, kinderkerk of verteluur

G. J. JANSMA-VAN SCHOUWENBURG

- Spelers: Moeder en vader (ouderen)
Drie kinderen van verschillende leeftijd (twee meisjes, één klein jongetje)
Drie soldaten; één heeft een trommel, twee met een lange speer
Herbergier en zijn dochter Dinah
Jozef en Maria
Vier herders
Herodes en drie koningen
Simeon
Eventueel nog een meisje dat een ster draagt.
- Liederen: Uit „Kinderen van één Vader”.
- Toneel: Moeder zit met jongetje bij de kerstboom, meisjes komen aanlopen. Vader komt na hen rustig binnen. Jongetje loopt hem tegemoet.*
- Oudste meisje: Moeder, gaat u ons vertellen?
Tweede meisje: Ja, het Kerstverhaal, moeder!
Jongetje: *(vleierend)* Bij de kerstboom, hè pappie?
Moeder: Goed jongens, kom dan maar hier zitten.
(ze schuiven bij de boom, maar zó, dat ze ook op het podium kunnen zien; de kinderen op de grond of op kleine krukjes).
- Tweede meisje en jongetje: *(kibbelen)* Ik mag bij vader zitten.
- Jongetje: Nee hoor, daar mag ik, hè pappa?
Vader: Vooruit, allebei aan een kant, zó.
(Vader zit onder het spel rustig met een pijp toe te luisteren)
- Moeder: Als jullie goed luistert, en naar de lichtjes in de boom kijkt *(slaat boek open)*, dan zie je haast voor je hoe het allemaal ècht gebeurde.
- Familie: *(zingt lied 41 : 1)*
Duizend kleine lichtjes stralen
aan de donkergroene boom
en zij fluist'ren en verhalen,
't lijkt een wondermooie droom.
Al die lichtjes stralen,
fluist'ren en verhalen;
't lijkt een wondermooie droom.
(vertellend) Eens op een dag, al bijna tweeduizend jaar geleden, besloot de keizer van het Romeinse volk, dat alle mensen die in zijn rijk woonden, geteld moesten worden. Hij stuurde soldaten uit naar alle kanten. Ook naar Palestina gingen zij, want het Joodse land hoorde bij het Romeinse Rijk in die dagen.

(Drie soldaten komen trommelend op en houden in 't midden op het podium stil, trommelslager in 't midden).

Trommelslager: Luistert naar het bevel van Keizer Augustus!
 Eerste soldaat: De hele wereld moet worden ingeschreven.
 Tweede soldaat: Gaat allen naar uw geboortestad!
(Soldaten trommelend af - liefst opstellen langs achterrand van het podium)

Moeder: Nu kregen de mensen het zo druk. Velen moesten op reis gaan, dagenlang. De herbergen waren vol vreemdelingen. Ook in Bethlehem was de herberg vol.
(Herbergier en dochter komen op)
 Alle slaappleatsen waren bezet.

Herbergier: Dinah, er mag niemand meer binnenkomen. Er is geen plaats meer.
 Dinah: Goed vader, ik zal alle vreemdelingen wegsturen.
 Moeder: Maar er kwamen nog steeds meer mensen naar Bethlehem toe. Ook Jozef, de timmerman uit Nazareth, was onderweg met zijn vrouw Maria.
(zingen lied 47 : 1 en 3)

Alle kinderen: Maria, die zoude naar Bethlehem gaan
 Kerstavond, voor den noene.
 En Jozef zoud' al met haar gaan
 om haar gezelschap te hoeden.

Maria, die zeide: ik bender zo moe,
 laat ons een weinig rusten;
 laat ons een weinig verder gaan -
 aan een huizeken zullen wij rusten.

(Maria en Jozef komen onder het lied op)

Maria: Ik kán niet verder, ik ben zo moe . . .
 Jozef: Daar is de herberg, daar kunnen we rusten.
(Jozef stamp met zijn stok op de grond, Dinah komt naar buiten)

Dinah: Wie is daar?
 Jozef: Wij komen uit Nazareth. Kunnen we hier slapen?
 Dinah: Nee, dat gaat niet, er is geen plaats meer.
 Maria: Toe, laat ons binnen, ik ben zo moe.
 Herbergier: *(komt er bij)* Nee mensen, alles is vol.
(Jozef neemt Maria bij de arm en langzaam keren ze zich om)
(tegen herbergier) Vader, die vrouw is zo moe!
(loopt ze na). Wacht eens even, jullie kunnen nog wel in de stal, op het stro.

Maria: O, dank U wel, dank U wel.
(Herbergier leidt ze naar midden achter op het podium, van de kerstboom weg en gaat met Dinah naast de soldaten staan).

Moeder: En daar in de stal, werd die nacht een Kindje geboren.
 Alle aanwezigen: *(zingen lied 58 : 1 en 2)*
 Stille nacht, heilige nacht,
 Slaap gerust, sluimer zacht!
 Kindje, niets dat uw rust nog verstoort,
 stil is alles, slaap rustig, slaap voort.
 Eng'len houden de wacht:
 slaap dan rustig, slaap zacht.

Stille nacht, heilige stond,
d'englenstem ruist in 't rond.
Vrede op aarde, een zalige vree
deelt nu God aan Zijn kinderen mee.
Jezus leeft en Hij bracht
licht in duistere nacht!

Moeder: Maria en Jozef waren zo blij met het kleine jongetje. Ze beloofden elkaar,
dat ze héél goed voor hem zouden zorgen.

Maria: *(zingt lied 55 : 1)*

Kindje slaap, slaap gerust,
Moeder heeft je zacht gekust,
't englenkoor houdt stil de wacht
in deez' heil'ge zaal'ge nacht.

Familie: *(om de boom, zingt lied 55 : 2)*

Vrede daalt in de stal.
't Kindje vrede brengen zal,
vrede in elk mensenhart,
vrede ook bij kruis en smart.

De drie kinderen: *(zingen lied 55 : 3)*

Kindje slaap, slaap gerust,
moeder heeft je zacht gekust;
't englenkoor houdt stil de wacht
in deez' heil'ge, zaal'ge nacht.

Moeder: Buiten op het veld hielden herders de wacht bij hun schapen. Toen hoorden
ze engelen zingen en een stem zei, dat Jezus geboren was. De herders
gingen dadelijk op weg, om het Kindje te zoeken.

(Vier herders komen op)

Eerste herder: Waar moeten we toch zoeken?

Tweede herder: Hij ligt in een krib, heeft de engel gezegd.

Derde herder: Dáár in die stal schijnt licht.

Vierde herder: Kom mee, daar moet het zijn.

(Herders naderen de kribbe, Jozef komt naar voren)

Jozef: Wie zoeken jullie, herders?

Alle herders: Wij zoeken de Zaligmaker.

Jozef: Hier ligt Hij, in de kribbe.

Herders of kinderen: *(zingen lied 41 : 1 en 2)*

Laat ons gaan en blij omringen
't kleine Kindje in de stal,
dat Gods Licht ons brengen zal.
't Kind waarvan de eng'len zingen,
waarvoor herders knielden neer,
waarheen wijze vorsten gingen:
't Christuskind, ons aller Heer!

Durven wij die stal betreden,
is ons hart daartoe bereid?
Hebben wij zijn komst verbeid?

Goede God, vergeef ons heden
wat verkeerd was, laf en klein,
help ons, ook in moeilijkheden
om Uw dapper kind te zijn.
(Herders staan op en gaan stil naast herbergier staan)

Moeder: Maar er kwamen nog meer bezoekers in de stal. Drie koningen uit verre landen volgden de ster aan de hemel. Eerst klopten ze aan bij Koning Herodes.

(Herodes komt op van de ene kant; achter het meisje met de ster komen de koningen van de andere kant)

Familie: *(zingt lied 80 : 1)*
Daar kwamen drie koningen met een ster (2 ×)
Uit vreemde landen, alle zo ver (2 ×)

Eerste koning: Koning Herodes, is hier een kind geboren?

Herodes: Een kind? In mijn paleis? Nee.

Tweede koning: We zoeken een Koningskind.

Herodes: Hier is geen koningskind.

(draait zich om en loopt weg)

Derde koning: Dan moeten we verder, de ster achterna.

Eerste en
tweede koning: Ja, de ster achterna.

Familie: *(zingt lied 80 : 4 en 5. Onder het lied lopen de koningen langs de kribbe, leggen geschenken neer en stellen zich op)*

Zij hebben vol eer en vol ootmoed (2 ×)

Het Kindje Jezus vriend'lijk gegroet. (2 ×)

Zij legden kroon en scepter neer (2 ×)

En knielden voor hun Koning teer (2 ×)

Moeder: Toen het Kindje een paar dagen oud was, brachten Maria en Jozef hem naar de tempel om hem te laten zegenen. Daar was een oude man, Simeon, die heel zijn leven gewacht had, omdat hij vóór hij ging sterven, Jezus wilde zien.

(Maria en Jozef zijn opgestaan, naar voren. Maria met bundeltje in de armen. Simeon komt op)

Simeon: Nu heb ik met mijn ogen de Zaligmaker gezien. Dit Kind zal zijn: tot verlichting van de mensen en tot heerlijkheid van Israel.

(Maria en Jozef gaan midden in de kring staan. Simeon naar eind van de kring)

Jongetje: *(bij de boom)* Is het nu uit?

Moeder: Ja, nu is het uit.

Tweede meisje: De lichtjes worden kleiner, die gaan óók uit.

Oudste meisje: Maar één lichtje blijft altijd branden, hè vader?

Vader: Ja, dat is het Licht dat God op Kerstfeest heeft gezonden.

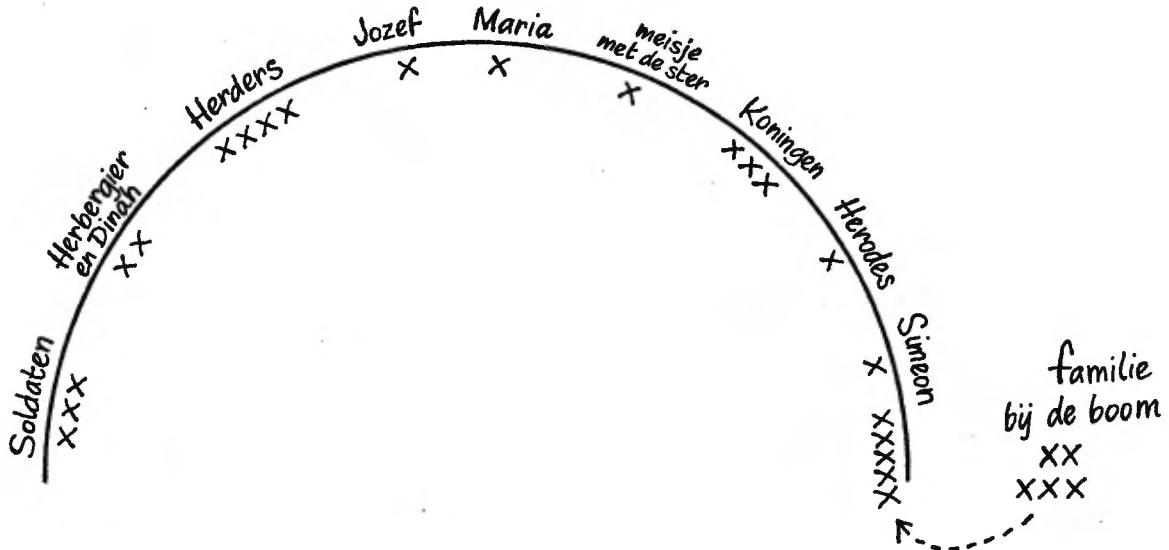
(Familie schikt zich bij de spelers tot een halve cirkel).

Alle kinderen:

(zingen lied 46 : 2)

Ja, wel duizend kind'ren weten
van een lichtje, zacht en teer
en zij willen nooit vergeten
dat het kwam van God, de Heer.
Duizend kind'ren weten,
willen nooit vergeten,
dat het kwam van God, de Heer.

(Indien mogelijk met de ruimte, moeten alle spelers zich na het afgaan in een halve cirkel opstellen, bijv. achter op het podium en aan het einde, bij het laatste lied, spelers en gezin als groep laten meezingen).

Zelf aan het werk!

MIEN LABBERTON EN TON ZONNEVELD

Evenals vorige jaren bevat het laatste gedeelte van het Kerstboek geen verhaal om te lezen, maar werkjes om te maken. „Zelf aan het werk!” Allereerst knutselwerkjes, en dat zijn dit jaar verschillende dingen om er de kerstboom mee op te tuigen, en dan ook nog een aanwijzing voor het zelf maken van een kerstgroet of een nieuwjaarskaart, om aan familie of vrienden toe te zenden. Het is aardig, zo'n kaart zelf te hebben gemaakt!

Al die werkjes volgen dus nu het eerst. Doe alles vooral nauwkeurig zoals het er staat, dan heb je geen teleurstelling en zal het allemaal best lukken. Veel plezier er mee!

M. L.

Zullen we dit keer eens zelf de versiersels voor de kerstboom maken? Klokken, sterren, engeltjes, slingers en zelfs de piek bovenop kun je zelf maken. Je hebt er voor nodig: stevig zilveren metaalpapier (aan één kant zilverpapier, aan de andere kant wit papier), dat ongeveer vijftig cent per meter kost. En met een meter doe je al heel veel. In de meeste kantoorboekhandels kun je het wel krijgen. Je kunt ook doppen van melkflessen gebruiken, die je mooi gladstrijkt met een glad metalen voorwerp, bijv. een dichte schaar. En heel bruikbaar zijn ook de zakjes van sommige soorten pakjessoep.

Vinden jullie het ook zo mooi als een kerstboom versierd is met voornamelijk zilveren en witte versiersels? Een enkel gekleurd draadje of kraaltje doet het er wel goed tussen. Maar maak het niet te bont.

Behalve zilverpapier kun je dus ook nog gebruiken tekenpapier, schrijfmachinepapier, kastpapier, kortom alle soorten papier die mooi wit zijn. En zet de kralendoos ook maar klaar, en wat stevig draad, bijv. rode of gele breikatoen, wat pijpreinigers en een tube lijm. De gereedschappen die je nodig hebt zijn: een schaar, een passer, een breinaald, een stopnaald en een potlood.

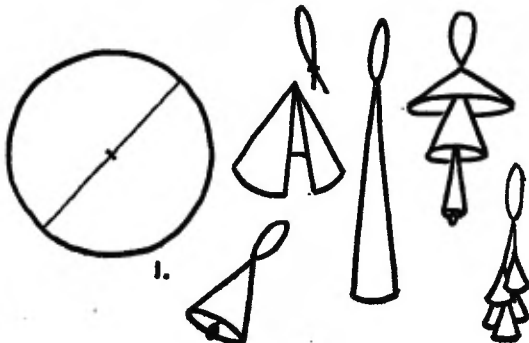
Zo, heb je alles klaar liggen? Dan gaan we aan de slag. Eerst maken we:

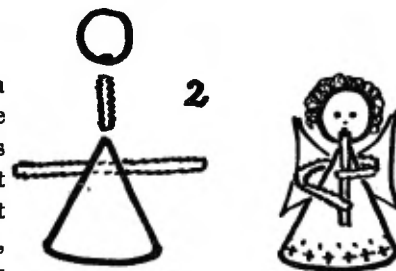
1. *Een klokje.* Met de passer trek je een cirkel, die je middendoor deelt. Knip de cirkel uit, en knip hem door. Van een cirkel kun je nl. twee klokken maken. Het midden van de rechte lijn van je halve cirkel wordt de bovenpunt van de klok, de ronde lijn wordt de onderrand.

Het metaalpapier blijft vanzelf in de vorm staan waarin je het duwt.

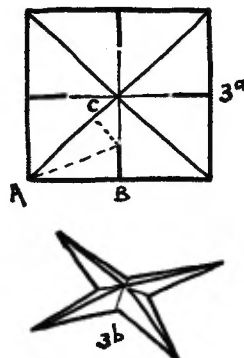
Van een stukje breikatoen maak je een lusje, dat je in de punt van de klok schuift. Nu kun je er wat tubelijm bij gebruiken, maar het hoeft niet. Zo, dat is de eerste klok! Zorg vooral dat het papier mooi gaaf blijft en niet kreukt. Op deze manier kun je allerlei klokjes maken: grote, kleine, lange smalle en heel wijde. Soms maak je ze van een driekwart cirkel, soms van een derde of een kwartcirkel. Je kunt ook hele lange pegels maken van een achtste cirkel en wel 10 tot 20 cm lang! Je kunt er ook klepels in maken als je dat wilt, of de onderrand inknippen zodat je franje krijgt. Op voorb. 1 kun je een en ander zien.

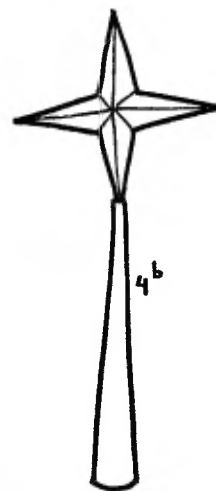
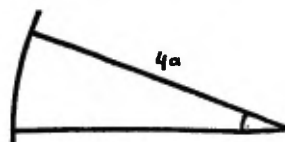
2. *Een engeltje.* Als je genoeg klokken hebt, ga je engeltjes maken. Je neemt een halve cirkel van papier en je maakt weer een klokje, maar nu is het het lijfje van je engeltje. Op voorb. 2 zie je hoe het verder in elkaar zit: Het hoofdje is een ronde kraal of als je die niet hebt, een pluk watten, die je tussen je handen tot een balletje hebt gerold. Met een stukje pijpreiniger van ongeveer 2 cm zet je het hoofdje vast: Het stukje pijpstoker plak je met tubelijm voor de helft in het lijfje, en de andere helft schuift in het hoofdje. Boven door het lijfje gaat nog een stuk pijpstoker, de armpjes. Buig ze in de goede vorm. Het engeltje krijgt ook nog haar. Dat kan een plukje watten zijn, maar een beetje losgeplozen wol doet het ook heel goed: bruin of zwart of geel of blond. Het gezichtje geef je aan met een paar stipjes verf. Vooral niet meer dan stipjes! Je kunt ook wat hele kleine kraaltjes gebruiken voor oogjes en mondje. Van dun wit papier knip je nog een paar vleugeltjes die je op het rugje plakt. Dan nog een draadje eraan, en het engeltje kan vliegen. Als je zo een heel stel engeltjes maakt, en je geeft ze allerlei muziekinstrumenten in de handjes (fluit, viool, enz.) heb je een orkest dat onder de boom kan staan. De zangers krijgen natuurlijk een boek in de handen. Deze engeltjes zijn ook heel mooi van wit tekenpapier, waarop je een versiering maakt met verf of kleurpotlood.

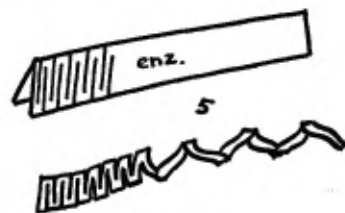
3. En nu *een ster*. Die maak je van een stuk papier dat je zuiver vierkant hebt geknipt. Misschien moet je het eerst even tekenen met behulp van een teken-driehoek. Vouw nu je vierkant diagonaal (van punt tot punt) met de goede kant naar buiten. Ook de andere diagonaal vouwen. Nu draai je het geval om, en vouwt de rechte vouwen, naar de andere kant, zodat je papier er gaat uitzien als op voorb. 3a. Dan knip je op de rechte vouwen het papier aan alle vier zijden een stukje in, en wel zover dat het stukje AB juist gelegd kan worden tegen de vouwlijn AC. En dan vouw je al die acht puntjes naar binnen toe. Draai de ster nu om en duw hem in zijn model. Kijk naar voorb. 3b. Nu nog een lusje eraan, en hij kan hangen. En nu zijn we meteen genaderd tot het maken van:

4. *De piek.* Daarvoor maak je eerst een hele lange kegel. Met de passer meet je een stuk van een cirkel af met een straal van ongeveer 20 cm. (voorbeeld 4a). Knip hem uit en knip van de bovenkant een stukje af. Dan vorm je er een kegel van, die je zolang in elkaar rolt tot hij op de top van de boom past. Lijm hem in elkaar, anders is hij niet stevig genoeg. Nu maak je een mooie ster - de grootte daarvan hangt af van de grootte van de boom - die lijm je bovenin de kegel en je piek is klaar!

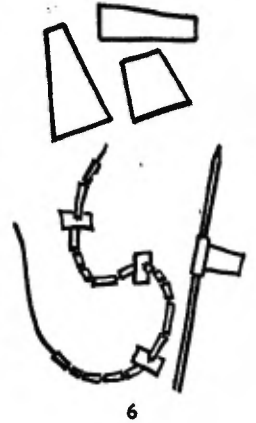

5. En nu nog *slingers*. Neem een strook metaalpapier, van 5 cm breed. De lengte is niet zo belangrijk. De slinger wordt minstens 3 maal zo lang als de strook waarmee je begint, misschien nog wel langer. Die strook vouw je over de lengte dubbel. Als je papier gebruikt dat aan beide zijden gelijk is, kun je volstaan met een strook van ongeveer 2½ cm breed, die je niet dubbel hoeft te vouwen. En dan ga je knippen zoals je op voorb. 5 kunt zien. Je kunt smalle strookjes knippen of brede, je moet zelf maar proberen wat je het mooist vindt. Dan neem je de strook bij de uiteinden en trekt hem uit elkaar.

6. Zo langzamerhand heb je op tafel een heleboel snippers liggen, die straks naar de vuilnisbak verhuizen, als je ze niet bijtijds redt! Van al die snippertjes metaalpapier kun je nl. ook nog slingers maken. Je zou immers een breinaald klaar leggen? Wel, daar ga je één voor één die snippers omheen rollen (voorb. 6). Zo maak je kralen, die je aan een draad kunt rijgen.

Je kunt er voor de afwisseling platte stukjes papier tussen rijgen - eventueel dubbel gevouwen voor de stevigte - of kralen uit je kralendoos.

7. En van een wat groter stukje afval knippen we een spiraal als op voorb. 7. Aan zijn eindpunt in het midden til je hem op, zo kun je hem op de punt van een tak hangen. Mooi hè? Deze spiraaltjes kun je ook heel goed van melkflesdoppen maken.

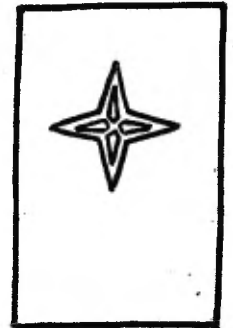
Zo, hier kun je een heel eind mee voort. Maar denk nu niet, dat je al aan het eind bent van alle mogelijkheden. Ga nu zelf maar eens bedenken hoe je vogeltjes zou kunnen knippen of vormen, of zomaar versiersels die niets behoeven voor te stellen, maar alleen maar leuk zijn om naar te kijken.

8. Kerst- of Nieuwjaarskaarten. Nu alleen nog een idee om zelf kerst- of nieuwjaarskaarten te maken. Voor de kaarten neem je stevig tekenpapier, of ivorkarton. Je kunt ook bij een kantoorboekhandel briefkaartformulieren kopen. Dat zijn briefkaarten van een groot formaat, zonder postzegel. Van dun gekleurd papier - b.v. sitspapier - knip je sterren die je op de kaarten plakt. Met mooie letters kun je daar dan een wens of een bijbeltekst op schrijven.

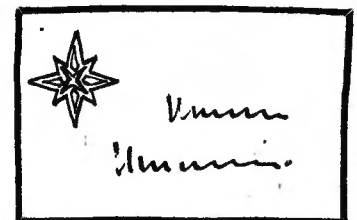
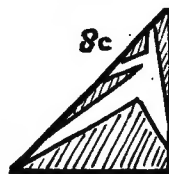
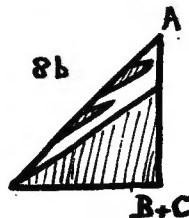
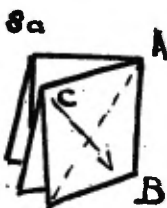
Het knippen van de sterren gaat als volgt: Je neemt een vierkant stukje papier. Dat vouw je zoals op voorb. 8a kunt zien, en dan knip je de stervorm erin. Voorb. 8b geeft een vierpuntige ster, voorb. 8c een achtpuntige. En daar kun je dan nog allerlei figuren in knippen als je dat wilt. Op de vouwlijnen knip je er dan stukjes uit.

Weet je dat zulke sterren, geknipt uit dun wit papier, het ook in de kerstboom mooi doen? Je kunt ze aan een draadje ophangen, maar ze doen het ook erg goed als je ze op donkere plekken zomaar tussen de takken legt.

Zo, ik hoop dat jullie veel versiering zelf zult gaan maken, dit jaar.

T. Z.

DE ZES OPGAVEN

Ziezo, is het knutselen goed geslaagd? Dan kun je nu met de denkwerkjes aan de gang gaan! Er zijn weer zes opgaven - dat is ieder jaar zo. De kinderen die al meer meegedaan hebben weten dat precies. En die weten ook, dat er met goed werk prachtige boekprijzen te behalen zijn! Vorig jaar heeft Uitgeverij Ploegsma - wat denk je? je raadt het nooit! - 195 prijzen verzonden! Dat is heel wat, hè? Maar er doen dan ook héél veel kinderen mee. Ver over de duizend! Ga jij dus ook maar meedoen, al heb je 't nog niet eerder gedaan misschien. Eén keer moet de eerste zijn. Probeer het maar. Begin maar met de kleurplaat en dan volgt er nóg wel wat. Weet je hoe het gaat met die prijzen? Dat gaat zo: Wie aan alle zes de opgaven meedoet, behoorlijk goed en netjes, ontvangt een hoofdprijs. Wie aan vijf opgaven goed meedoet, krijgt een éérste prijs. Maar ook wie één opgave helemaal goed en keurig netjes instuurt, kan daarmee al een prijs verdienen, een twééde prijs. Er zijn dus drie soorten van prijzen, en soms nog wat troostprijzen toe! Die groep van de tweede prijzen is nog in soorten verdeeld, want het is natuurlijk niet hetzelfde, of je één, of twee, of drie, of vier opgaven maakt! En hoe oud je bent, dat maakt óók nog verschil.

Nu begrijpen jullie er dus alles van. Vóór je aan het werk gaat, moet je eerst even die tien „voorwaarden” lezen, die helemaal achterin staan. En het is wel goed, ze nog een tweede keer te lezen, vóór je je werk instuurt. Want je moet je stipt aan die voorwaarden houden.

En nu beginnen we dan maar.

Eerste opgave. Kleurplaat. DE KLEINE JEZUS SPEELT MET EEN LAMMETJE.

Zoals alle vorige jaren ligt er weer een losse plaat in het Kerstboek, die bestemd is om gekleurd te worden. Je ziet zeker wel dadelijk, dat we met deze plaat niet in Nederland zijn, en door de titel begrijp je wel, wáár je met je gedachten naar toe moet reizen. Naar Nazareth! Naar Nazareth in Palestina, waar de kleine Jezus opgroeit tot jongen. Nu speelt hij nog met een jong schaapje, hij houdt veel van dieren. Zijn vader is bezig met zijn timmermanswerk, zijn moeder maakt een warme sjaal voor de winter, burens komen voorbij, een vrouw heeft water gehaald aan de dorpspomp, andere vrouwen gaan er heen. Het zijn oosterse huizen, licht van kleur. Een zonnige dag - daarom werkt Jozef in de open lucht. Je zult stellig zin hebben, deze plaat èrg mooi te kleuren. Denk er eerst goed over na, welke kleuren je nemen wilt, hoor!

Tweede opgave. VERHALENPLAAT.

De plaat van de tweede opgave is niet om te kleuren, maar om er een verhaal bij te bedenken, en dat verhaal netjes op te schrijven. Voor kinderen jonger dan tien jaar is één bladzijde genoeg, wie tien jaar en ouder zijn, maken een langer verhaal, minstens twee blad-

zijden. Hoe zullen we het noemen? Als je de plaat goed bekijkt, waar ga je dan aan denken? Wat doen deze kinderen, of wat hebben ze gedaan? Zijn ze daarmee van het pad afgedwaald? Of zijn ze hun hond kwijt? Weet je wat, je mag voor je verhaal kiezen uit drie titels:

1. Verdwaald in het bos.
2. Waar bèn je dan toch, Astor?
3. Rob en Jenneke beleven een avontuur.

Als je no 3 kiest, moet je dat avontuur maar helemaal zelf bedenken. Wat is het stil in dat winterbos, hè? Hou je ook zoveel van sneeuw in een bos?

Doe je best er een boeiend verhaaltje van te maken!

Derde opgave: 24 KERSTLIEDJES!

Natuurlijk kennen jullie allemaal een heleboel kerstliedjes. Je zingt ze zelf, en je hoort ze door de radio. En daarom volgen hieronder 135 woorden, waarvan je de eerste regels van 24 kerstliedjes moet samenstellen. Probeer eens of je dat gedaan kunt krijgen. Je hoeft ze niet alle 24 te vinden, maar hoe meer hoe beter natuurlijk. Dit zijn de woorden (ze zijn alfabetisch gerangschikt):

aard, aarde, allen, als; Bethlehem, bij; daagt, daalt, daar, daar, de, de, de, de, de, die, dit, door, door, drie, duist' re, duizend; een, een, en, engelkens, er; gaan, geboren, geen, gerust, gij; haast, harte, heb, heelal, heem'len, Heer, hemel, hemelse, herders, herders, herdertjes, het, het, het, hier, hoe, hoge, Hij; in, in, in, instrument, is,

is; je, Jezu, Jezuken, jubel, jubelt; kerstmistijd, kindeke, kindeke, kindeke, klein, klein, kleine, komt, komt, komt, koningen, koren, kou, kou, kraakte, kwamen; lagen, leit, lichtjes, lieve, loeide, luchtruim; Maria, met, midden; naar, nachte, neer, nu, nu; o, o, ontwaakt, oosten, op, os; rondomme, rustplaats; serafijnen, slaap, slaap, staldeurtje, stemt, ster, stralen; 't, 't, tezamen; u, uit, uit, uw; van, van, verblijdende, verheugd, vlokken; wellekome, 's werelds, wiegje, winternacht, witte, wolken, wijdende; zacht, zegenbrengende, zingen, zoude, zweven, zwevend, zulk, zijt.

Daar staan ze! En nu maar aan het zoeken. Je doet het beste met telkens de woorden door te strepen die je gebruikt hebt. Je kunt ze daarvoor ook eerst overschrijven op een kladpapier; als je dan telkens bij elke nieuwe beginletter een nieuwe regel begint, krijg je een duidelijk overzicht.

Schrijf de eerste regels, die je vindt, genummerd onder elkaar op.

Vierde opgave: EIGEN ILLUSTRATIE.

Hieronder volgt een gedichtje. Nu mag je eens proberen hierbij zelf wat illustraties te maken, geheel naar je eigen inzicht. Je mag je tekening(en) kleuren of niet, je mag er één maken of méér, je mag het precies zo doen als je zelf wilt en mooi vindt. Ik raad je aan daarvoor ongelijnd papier te nemen. Het gedichtje moet je er ook bij overschrijven, samen op één vel papier of gedichtje en illustratie apart, zoals je dat het beste lijkt. Het schrijven van de woorden zou ik maar wèl op lijntjes doen. Dit is het versje:

HET EZELTJE IN DE STAL

*Het ezeltje droeg Maria
naar 't verre Bethlehem,
het voelde graag haar handen,
het hoorde graag haar stem.*

*Nu ligt het naast Maria
op 't stro, stil en gerust,
en kijkt naar 't lieve Kindje
dat ze in haar armen sust.*

*Het kleine handje strekt zich,
het mondje lacht hem toe,
het ezeltje balkt zachtjes,
het voelt zich niet meer moe.*

*En als Maria teder
het Kind in 't kribje legt,
en tot de jonge ezelt
een vriend'lijk woordje zegt,*

*Dan gaat dat grauwe ezeltje
dicht naast het kribje staan,
en ziet het slapend Kindje
met blinkende ogen aan.*

*Maria, ga maar slapen,
al is 't hier koud en arm,
de adem van het ezeltje
die houdt je Kindje warm.*

M. L.

Vijfde opgave: EEN WOORD VAN 21 LETTERS

Vorig jaar schreven veel kinderen bij de vijfde opgave: „Hè, die is leuk. Doet u het volgend jaar wéér zo iets?” Nu, dat heb ik dus maar gedaan. En zo vind je hier weer een zogenaamde rijenpuzzel. Er zijn twee rijen.

1ste rij - 2de rij

wol • deur
suiker • ring
kachel • oom
ratel • ven
speelgoed • breuk
kerst • bede
bak • es
harp • lam
mantel • ook
fakkelt • blauw
hond • ieren

1ste rij - 2de rij

koffie • rein
wee • vaart
log • kind
bek • eeuw
logeet • lang
hemel • trouw
dwerg • en
sta • rood
bed • kamer
zege • ik

Let nu goed op. De woorden van de éérste rij moeten in de opgegeven volgorde blijven staan. Daarachter moeten woorden uit de tweede rij aangepast worden, maar zó, dat je er altijd zelf één nieuwe letter tussen in moet zetten. Als er b.v. in de 1ste rij zou staan „wafel” en in de 2de rij stond ergens „raam”, dan kon je maken „wafelkraam” en dan was de „k” de ingevoegde letter. En nu moeten je 21 ingevulde letters samen een mooi lang woord vormen!

Gevraagd dus: een rij van 21 nieuwe woorden, waarvan de tussengevoegde letters het woord vormen waar het om gaat. Schrijf die nieuwe rij duidelijk onder elkaar op, met al de ingevoegde letters netjes vlak onder elkaar.

Zesde opgave: DE LANGE ZINNEN

Dit is dus weer de laatste. Hij bestaat uit twee „cijferraadsels”. De eerste, die we „a” zullen noemen, is voor de kinderen beneden twaalf jaar. De tweede, dus „b”, is voor de deelnemers van 12 jaar en ouder. Natuurlijk mogen die ook *beide* opgaven maken, dat telt dan extra in je voordeel. Maar als je volgens je leeftijd bij *b* hoort, mag je niet alleen *a* maken. Dat hebben vorig jaar sommigen gedaan, maar dan telt hij niet mee, hoor. Van beide opgaven moeten ook de samenstellende woorden ingezonden worden, denk daar goed om.

Opgave *a* (dus voor de leeftijd tot en met elf jaar):
Gevraagd wordt een lange zin van 116 letters, die je door de volgende gegevens kunt vinden:

103-38-12-90-59-7-18-41-78-2-92-55-84 31 december,

12 uur 's nachts.

52-81-98-61-30-6 bepaald soort wintervermaak

28-5-94-105-63-42-22-34-116-68-102 wordt gespeeld
bij festiviteiten.

111-107-80-3-74-58-32-89-44-16-1-96-37 einde van het
daglicht.

23-7-53-66-71-99-49-13-4-110-76-93-25-10-92-109 kun
je buiten bewonderen als het gesneeuwd heeft.

75-50-14-20-77-27-44 ander woord voor herder

83-33-17-108-106-26-70 grote zeevogels.

73-101-97-57-8-85-113-100-82-31 lief, in het wild groeiend voorjaarsbloemetje.

88-114-46-91-116-36-45 dient tot onderhoud en groei.

15-39-69-56-104-83 fiets voor twee personen.

61-115-87-62-73-35-44-48-86 mooi bekend vogeltje.

51-79-61-95-72-64-112-54-67 hoofddeksel voor mannen.

47-43-40-65-19 om te spelen, te zingen of om op te eten.

29-60-24-9-21-11 lompen, lorren.

Je moet dus de getallen van 1—116 goed ruim en duidelijk naast elkaar opschrijven. Dan ga je de woorden bedenken. Het aantal van de opgegeven getallen geeft natuurlijk telkens hun aantal letters aan. Zet dan elke letter onder zijn genoemd getal. Zo vind je tenslotte de hele zin.

Gevraagd dus: zin en woorden!

Opgave *b* (leeftijd twaalf jaar en ouder). Voor jullie bestaat de lange zin uit 151 letters. Er moeten 4 komma's in gezet worden, één komma-punt en één vraagteken. Vergeet die leestekens niet! Je gegevens voor de samenstellende woorden zijn:

80-5-131-13-108-128-18-146-102-115-45-16-125-149 bijbelgedeelte (Lukas 2 : 1—20).

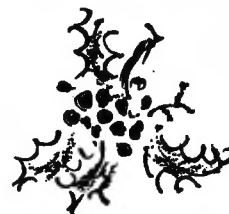
49-104-77-145-22-63-20-137-121-32-94-6-143-117 zanghondel.

129-110-79-69-30-54-3-50-62-91-59 één woord voor schaatsenrijden, skieën, sleden, enz.

90-114-96-24-83-55-116-93-75-40 wintergast (vogel, van de lijsterfamilie).

47-70-74-103-8-139-134-101-31-92 winterwedstrijd.

34-58-68-122-140-132-2-36-1-100-89-138-86 beginneling op het ijs.

55-25-105-72-120-82-10-35-85-113-41-147-28-141 hoort
's winters in elke tuin.

14-39-66-27-48-21-80-57-111-15-23-64 klein alleraardigst
standvogeltje.

53-127-51-133-119-65-8-17-46-124 sieraad van de Hoge
Veluwe.

61-56-52-37-99-38-123-97-135-130 valt op 21 december.

11-73-107-88-4-29-9-12-95-151-33-25-8-84-78-76 drukke-
bezoekers van je voerhuisje (drie woorden).

106-7-15-112-42-71-148-142 afgodendienaars.

87-118-60-43 paradijs.

150-136-67-26-142 samenhechtingen.

98-19-109-44-81-126 dempen van autolampen.

Gevraagd dus: lange zin en woorden!

Daar staan ze dus weer, je zes opgaven. Nu maar aan de gang. Ik wens je veel lust er toe, veel toewijding en veel succes!
Hier volgen nog even de voorwaarden, waar je je precies aan houden moet.
1. Elke opgave moet op een apart vel behoorlijk papier worden geschreven (vooral netjes, zonder doorhalingen of verbeteringen) en voorzien zijn van je volledige naam, adres en leeftijd, liefst met geboortedatum er bij. Weet je waaróm? Omdat het verschil maakt of je b.v. net tien bent geworden of bijna elf bent, snap je? Zet er bij twijfelachtige voornamen ook bij of je een meisje of een jongen bent.

2. Je brieven moeten goed gefrankeerd zijn. Op 12 cent porto volgt 25 cent (géén 24 ct!). Zendingen die strafport vereisen, worden teruggestuurd.
3. Alleen zieken mogen met potlood schrijven. Gebruik goed papier, goede (niet bleke) inkt en een goede pen. Géén ballpoint!
4. Voor meerdere kinderen uit eenzelfde gezin zijn bij Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam-C., gratis nog extra kleurplaten aan te vragen. Dat is prettig, hè? Maar doe het vlug, anders zijn ze op!
5. Wie na de keuring de kleurplaat graag terug wil hebben, moet dat even opgeven en er postzegels voor de terugzending bij insluiten (nièt vastplakken!).
6. Alle kinderen uit één gezin kunnen hun werk in één enveloppe inzenden, mits goed afzonderlijk gerangschikt.
7. Het verdient aanbeveling kleurplaat en gekleurde tekening met dun vloeï af te dekken!
8. Er wordt vaak gevraagd naar de leeftijdsgrens. Er is géén leeftijdsgrens. Maar het spreekt vanzelf, dat er aan het werk hogere eisen worden gesteld naarmate je ouder wordt, dat begrijp je wel.
9. Willen de gelukkigigen die een prijs ontvangen, mij de goede ontvangst daarvan t.z.t. even melden?
10. Alle werk moet vóór 16 januari 1961 worden toegezonden aan: *mej. Mien Labberton, J. J. Talsmalaan 14, Oosterbeek.*

En nu nemen we weer afscheid van elkaar. Ik wens je allen een blij en gezegend Kerstfeest toe, een mooie kerstvakantie, een prettige Oudejaarsavond en „veel heil en zegen” in 1961. Dag, mijn kinders!

M. L.

Wij vragen Uw belangstelling voor:

*Bundels kerstverhalen voor de jeugd,
met sfeer en op eigen wijze de boodschap van Kerstmis vertellend:*

- N. Basenau-Goemans **MENSEN EN DIEREN IN DE KERSTNACHT**
(Kerstverhalen voor jong en oud) f 4.95
D. A. Cramer-Schaap e.a. **HET KERSTBOEK VOOR DE JEUGD** f 4.90
(Bundel bekende Kerstverhalen)
M. Hesper-Sint en G. Konings **EEN BOOM VOL LICHTJES** f 3.95
C. E. Pothast-Gimberg **KERSTMIS IS GEKOMEN** — 2e druk f 3.95
C. E. Pothast-Gimberg **DE KERSTSCHOOF** — Wielewaalreeks f 2.95
C. E. Pothast-Gimberg **MIDDEN IN DE WINTERNACHT** f 3.90
Ruth Sawyer **VOOR KERSTMIS DEZE KANT UIT** f 4.90
C. Wilkeshuis **ZIJ KWAMEN VAN VERRE** f 4.25

KINDEREN VAN EEN VADER

Een bundel van 200 kinder- en jeugdlieden met piano-begeleiding. Oude bekenden maar ook tal van nieuwe composities en teksten werden opgenomen. Voor gezin en zondagsschool. Verrijkt met prachtige tekeningen van Nans van Leeuwen. 2e druk, gebonden f 9.50.

Onder de titel „STILLE NACHT” werden uit bovenstaande bundel 50 kerstliederen afzonderlijk uitgegeven, gebonden f 5.90

Twee uitgaven die de Bijbel op eerbiedige en begrijpelijke wijze weergeven:

BIJBEL VOOR DE JEUGD

J. E. Kuiper

voor 11-15 jarigen, bij voorlezen van 8 jaar af
illustraties van Kees van Lent, 4e druk, gebonden f 12.90

Van deze prachtige jeugdbijbel is nu een vierde druk verschenen met zeer suggestieve illustraties. De wijze van navertellen is uniek. Alom was de pers van mening, dat dit „de jeugd- en gezinsbijbel voor velen” is.

BIJBELSE VERHALEN VOOR JONGE KINDEREN

D. A. Cramer-Schaap

voor 4-8 jarigen - illustraties in vele kleuren van Alie Evers
3e druk, gebonden f 6.95

Het geheel is uitstekend geslaagd. Begrijpelijk weergegeven voor de kleintjes, terwijl de sfeer bewaard is gebleven.

Chr. Schoolbl. Onze Vacatures

Wij spreken onze grote vreugde uit over het verschijnen van deze uitgave. Raad v. d. zaken voor Kerk en Gezin

Het is een kinderbijbel geworden, die door heel Protestant Nederland aan zijn kinderen gegeven kan worden. Het Vaderland

UITGEVERIJ PLOEGSMA — AMSTERDAM

In de boekhandel verkrijgbaar.

